ATTENDEREN OP MEERVOUDIG ALLIËREN

BINNEN HET ONDERWIJS VAN SOCIAL WORK VAN DE HOGESCHOOL VAN ARNHEM EN NIJMEGEN

HAN_UNIVERSITY
OF APPLIED SCIENCES

Colofon

Titel:	Attenderen op meervoudig alliëren Binnen het onderwijs van Social Work van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen
Auteurs:	Riske Bijen RL.Bijen@student.han.nl 618697 Eva Somsen E.Somsen@student.han.nl 616661
Onderwijs:	Hogeschool van Arnhem en Nijmegen
Opleiding:	Social Work
Opdrachtgever:	Margriet van der Valk
Organisatie:	Lectoraat Werkzame Factoren in de Jeugd- en Opvoedhulp
Plaats van uitgave:	Nijmegen
Datum publicatie:	Januari 2022
Begeleidend docent:	Jo Hendriks Jo.Hendriks@han.nl
1e beoordelaar:	Dorine Ringlever Dorine.Ringlever@han.nl
2e beoordelaar:	Jo Hendriks Jo.Hendriks@han.nl
Afbeelding voorblad:	Overgenomen uit 123RF ‘Man met megafoon’ (123RF, z.d.).

Dit onderzoeksrapport, vanaf de voorwoord tot en met de discussie, bevat 12.274 woorden.

Voorwoord

Voor u ligt ons afstudeeronderzoek ‘Attenderen op meervoudig alliëren’. Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van het lectoraat Werkzame Factoren in de Jeugd- en Opvoedhulp, een onderdeel van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen. Het onderzoek is uitgevoerd in het kader van het studieonderdeel ‘Praktijkverbetering’ van de bacheloropleiding Social Work aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen. Dit onderzoek is geschreven door Riske Bijen en Eva Somsen.

Er zijn verschillende personen die bij hebben gedragen aan het tot stand brengen van dit onderzoek. Wij willen onze dank uitspreken aan Patricia Akkermans, Margriet van der Valk en Janneke Peelen van het lectoraat Werkzame Factoren in de Jeugd- en Opvoedhulp. Zij hebben ons, door middel van een training, veel kennis gegeven over meervoudige alliantie en ons geholpen met richting geven tijdens het onderzoek. Onze dank daarvoor.

Daarnaast willen wij de inhoudscoördinatoren van de opleiding Social Work Iris te Paske, Katja Poller, Julia Stempel en Nabela Zinad bedanken. Zonder jullie openheid in de interviews en jullie medewerking tijdens het co-creëren was dit onderzoek niet tot stand gekomen. Ook gaat onze dank uit naar de voorzitter van de opleidingscommissie Annemarie Ketting voor haar openheid en feedback.

In het bijzonder bedanken wij onze projectbegeleider Jo Hendriks. Wij konden altijd bij hem terecht met vragen. Door de open en kritische blik die hij heeft, hielp hij ons verder wanneer wij ergens tegenaan liepen.

Tot slot bedanken wij de samenwerking met de studenten vanuit de onderzoeksgroep van het lectoraat Werkzame Factoren in de Jeugd- en Opvoedhulp.

Wij wensen u veel leesplezier!

Riske Bijen & Eva Somsen
Januari 2022

Samenvatting

In opdracht van het lectoraat Werkzame Factoren in de Jeugd- en Opvoedhulp is er onderzoek gedaan naar de implementatie van meervoudige alliantie in het onderwijs. Het lectoraat Werkzame Factoren in de Jeugd- en Opvoedhulp voert praktijkgericht onderzoek uit waarbij zij zich de laatste jaren richten op het realiseren en onderhouden van optimale samenwerkingsrelaties (Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, z.d.). Een professionele samenwerking met meerdere personen wordt ook wel meervoudige alliantie genoemd.

Meervoudige alliantie gaat over een samenwerking tussen hulpverlener en andere gezinsleden, waarbij ook een samenwerking zal ontstaan tussen het sociale netwerk van cliënten en andere professionals (Van Hattum, 2018). De afgelopen jaren wordt er een beroep gedaan op (jeugd)professionals. Zij moeten steeds vaker een meervoudige alliantie aan kunnen gaan, aangezien de gezinnen met complexe problemen toenemen (Centraal Bureau van de Statistiek, 2020; Van der Steege, De Veld, & Zoon, 2020; Nederlands Jeugdinstituut, 2020). Uit praktijkervaringen van de (jeugd)professionals komt naar voren dat kennis over meervoudige alliantie cruciaal is.
Het werk van een (jeugd)professional is, door verschillende ontwikkelingen, voortdurend in beweging. Hierdoor moet een (jeugd)professional mee bewegen en zich blijven ontwikkelen (Van der Steege, Stals, Van Vliegen, & Naber, 2020). Dit vraagt van een opleiding tot (jeugd)professional dat er moet worden ingespeeld op de maatschappelijke ontwikkelingen rondom het sociaal werk.

Dit onderzoek richt zich op de opleiding Social Work aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen. In deze opleiding wordt er nog te weinig aandacht besteed aan het begrip meervoudige alliantie. In de praktijk wordt gemerkt dat hier wel behoefte aan is. De hoofdvraag luidt als volgt:
Wat gaat helpen om meervoudige alliantie een onderdeel te laten zijn binnen het onderwijsprogramma van de opleiding Social Work aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen?

Aan de hand van de Double Diamond methode is er praktijk- en literatuuronderzoek verricht om antwoord te geven op de hoofdvraag. Hierbij komen twee behoeftes naar voren binnen de opleiding Social Work; handvatten om meervoudige alliantie in het onderwijs te brengen en een betere afstemming tussen de verschillende leerjaren. Door middel van co-creatie is er een ontwerp tot stand gekomen dat gaat helpen om meervoudige alliantie in het onderwijsprogramma te implementeren.

Het ontwerp bestaat uit een infographic en een digitale boekenkast. In de infographic staat beschreven wat er op het gebied van (meervoudige) alliantie per leerjaar naar voren moet komen in het onderwijsprogramma van de opleiding Social Work. In de digitale boekenkast zijn er bronnen te vinden die handvatten bieden om meervoudige alliantie een onderdeel te kunnen laten zijn in de les. Dit ontwerp is een eerste stap in de richting van meervoudige alliantie implementeren in het onderwijs.

Een tweede stap in de richting van meervoudige alliantie implementeren in het onderwijs zou kunnen zijn om te gaan kijken naar hoe je de professionalisering van docenten op het gebied van meervoudige alliantie kunt vergroten. Daarnaast zou een aanbeveling kunnen zijn om de digitale boekenkast aan te vullen met concrete les vormen.

Begrippenlijst

Begrip	**Definitie**
Curriculum	Een samenhangend geheel dat het leerplan van een opleiding omvangt (encyclo.nl, z.d.).
Curriculumcommissie opleiding Social Work	Heeft inspraak op het curriculum, ook wel het onderwijsprogramma. Deze commissie bestaat uit de inhoudscoördinatoren van de verschillende leerjaren.
Implementeren	Invoeren van een vernieuwing of verandering op een procesmatige of planmatige manier. Het heeft als doel om een verandering of vernieuwing in de dagelijkse werkzaamheden op te nemen (Zorg voor innoveren, z.d.).
Infographic	Een overzichtelijk grafisch beeld waarin complexe informatie beschreven staat (Beeldkompas, z.d.).
Inhoudscoördinator	Gaat over het de inhoud van het onderwijsprogramma van Social Work. Wanneer er in dit onderzoek wordt gesproken over inhoudscoördinatoren, gaat dit over de inhoudscoördinatoren van de opleiding Social Work aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen.
(Jeugd) professional	Is betrokken in een jeugdzorgproces en verleent beroepsmatig jeugdzorg namens een jeugdzorgorganisatie (Nederlandse vereniging van pedagogen en onderwijskundige, Nederlands Instituut van Psychologen & Nederlandse Vereniging van Maatschappelijk Werkers, 2014).
Social Work	Is een bacheloropleiding die is ontstaan bij de samenvoeging van eerdere opleidingen Sociaal Pedagogisch Medewerker, Maatschappelijk Werk en Dienstverlening en Culturele en Maatschappelijke Vorming. Wanneer er in dit onderzoek gesproken wordt over Social Work, gaat het over de opleiding Social Work aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen.

Inhoudsopgave

Colofon **2**

Voorwoord **3**

Samenvatting **4**

Begrippenlijst **5**

Inleiding **8**

Probleemanalyse **9**

Literatuuranalyse *9*
(Meervoudige) alliantie 9
Interdisciplinaire samenwerking 10
Systeemgericht werken 10

Analyse vanuit verschillende perspectieven *12*
Microniveau 13
Mesoniveau 15
Macroniveau 16

Conclusie probleemanalyse *18*

Probleemstelling *19*

Verantwoording **20**

Double diamond *20*

Training lectoraat *20*

Kwalitatief onderzoek *20*

Validiteit *20*

Betrouwbaarheid *21*

Participanten *22*

Gedragscode Nederlandse integriteit *22*

Ethisch handelen *23*

Resultaten **25**

Deelvraag 1 ..... *25*

Deelvraag 2 ..... *29*

Deelvraag 3 ..... *31*

Conclusies **33**

Ontwerp *34*

Discussie **36**

Aanbevelingen **37**

Literatuurlijst **38**

Bijlagen **41**

Bijlage A: Interview Katja Poller *41*
Bijlage B: Interview Nabela Zinad *42*
Bijlage C: Interview Julia Stempel *44*
Bijlage D: Interview Iris te Paske *45*
Bijlage E: Interview Elise Kroekenstoel *46*
Bijlage F: Eerste concept ontwerp *47*
Bijlage G: Het ontwerp *51*

Inleiding

In dit hoofdstuk vindt u de inleiding van dit onderzoek. Hierin staat de aanleiding van het onderzoek en de context waarin het onderzoek plaatsvindt beschreven. Ook zal de hoofdvraag geïntroduceerd worden.

Aanleiding

Begin september zijn wij aangesloten bij het lectoraat Werkzame Factoren in Jeugd- en Opvoedhulp binnen de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen. Dit lectoraat voert onderzoeken uit binnen de jeugdhulpcontext waar de expertises liggen bij de jeugd- en opvoedhulp, alliantie en Social Practice Development (Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, z.d.). De onderzoeksgroep waar dit onderzoek bij is aangesloten legt de nadruk op meervoudige alliantie. Vanuit het lectoraat werd het onderwerp *meervoudige alliantie implementeren in het onderwijs* aangedragen, een groot onderwerp. Dit onderzoek richt zich op een eerste stap om meervoudige alliantie te implementeren in het onderwijs.

De onderzoekers konden zich meteen vinden in de urgentie van dit onderwerp, omdat zij ervan overtuigd zijn dat kennis over meervoudige alliantie van belang is voor een (jeugd)professional in het sociale domein. De onderzoekers hebben de afgelopen drie jaar een nieuwe opleiding gevolgd, Social Work aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, waarbij zij het uitstroomprofiel jeugd hebben gekozen. Daarbij hebben zij ervaren dat theorie en vaardigheden met betrekking tot meervoudige alliantie soms ontbreekt. Vandaar dat dit onderzoek gericht is op de implementatie van meervoudige alliantie binnen de opleiding Social Work van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen.

Meervoudige alliantie implementeren in het onderwijs is een te groot onderwerp om te onderzoeken in een half jaar tijd. Om deze reden is het onderwerp afgebakend en is er gekeken naar wat helpend is om meervoudige alliantie te implementeren in het onderwijs van Social Work. Vandaar dat de volgende hoofdvraag geformuleerd is:
Wat gaat helpen om meervoudige alliantie een onderdeel te laten zijn binnen het onderwijsprogramma van de opleiding Social Work aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen?

Context organisatie

De opdrachtgever van dit onderzoek is het lectoraat Werkzame factoren in de Jeugd- en Opvoedhulp. Mevrouw Marion van Hattum (2018) is lector van het lectoraat en schrijft het volgende;

> "Het lectoraat Werkzame Factoren in de Jeugd- en Opvoedhulp (WFJO) van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN) stelt zich ten doel om door praktijkgericht onderzoek bij te dragen aan het bevorderen van de effectiviteit van het samenwerken van uitvoerend jeugd- en gezinswerkers in de jeugd- en opvoedhulp.".

Het lectoraat onderzoekt een vraag of knelpunt vanuit de praktijk. De onderzoeksresultaten worden gebruikt om interventies te formuleren die professionals kunnen gebruiken in het werkveld. Een van de onderzoeksthema's waar het lectoraat zich in de periode van 2020 tot 2024 op richt, is meervoudige alliëren en alliantiebevordering (Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, z.d.).
Dit onderzoek richt zich specifiek op de opleiding Social Work, leerjaar 1,2 en 3. Bij leerjaar 3 richt het onderzoek zich op de module profieloriëntatie en de module praktijkuitvoering. Meer over de context van de opleiding Social Work kunt u lezen onder deelvraag 1.

Probleemanalyse

Literatuuranalyse

(Meervoudige) alliantie

Tijdens een hulpverleningstraject zijn verschillende factoren belangrijk. Zo schrijft Arjan Bolt in zijn boek 'Het gezin centraal' dat de aard van de samenwerkingsrelatie tussen de hulpverlener en de cliënt veel invloed heeft op het methodisch handelen wat daarop volgt (Bolt, 2020, p.173). Deze samenwerkingsrelatie wordt ook wel alliantie genoemd. De invloed van alliantie wordt wel vijf tot zeven keer groter geschat dan die van andere therapeutische technieken. In een hulpverleningstraject is alliantie een drijvende kracht (Pijnenburg, Hermanns, Van Yperen, Hutschemaekers, & Van Montfoort, 2010, p. 37). Daarnaast geven cliënten aan dat hulpverleners die warm, meelevend, betrokken en empathisch zijn en daarbij nabijheid en comfort bieden, als prettig ervaren wordt. Er blijkt dan ook dat er een betere alliantie ontstaat (Narayan, 2019).

Wanneer er een professionele samenwerkingsrelatie ontstaat tussen één hulpverlener en één cliënt, spreekt men van enkelvoudige alliantie. Er zijn twee vormen alliantie te onderscheiden, de emotionele alliantie en de taakalliantie. De emotionele alliantie gaat over de klik of persoonlijke band die gevoeld wordt door beide partijen. Taakalliantie gaat over gezamenlijke samenwerkingsdoelen en een gezamenlijke werkwijze om deze doelen te bereiken.
Wanneer een hulpverlener binnen een gezin hulpverleent, zal er ook een samenwerkingsrelatie ontstaan met andere gezinsleden. Wanneer er een professionele samenwerkingsrelatie ontstaat tussen de hulpverlener en de verschillende personen binnen een cliëntsysteem, spreekt men van meervoudige alliantie. Binnen de meervoudige alliantie zijn vier werkzame kernelementen geformuleerd;

1. Betrokkenheid in het hulpverleningsproces
2. Emotionele verbondenheid
3. Veiligheid binnen het therapeutisch systeem
4. Gezamenlijke doelperceptie
   (Van Hattum, 2018)

1. Betrokkenheid in het hulpverleningsproces
Bij deze dimensie gaat het over samenwerking en betrokkenheid. Er wordt gekeken of de behandeling als zinvol wordt ervaren door de cliënt en of de cliënt het gevoel heeft te kunnen onderhandelen en overleggen over doelen en taken (Narayan, 2019). Daarnaast gaat het ook over de mate waarin de verschillende cliënten de hulpverlening als betekenisvol ervaren en zij ervan uitgaan dat er verandering mogelijk is (Van Hattum, 2018).

2. Emotionele verbondenheid
Hierbij gaat het over de emotionele verbondenheid met de hulpverlener. De cliënt heeft het gevoel dat er een goede relatie is tussen beiden die opgebouwd is vanuit vertrouwen, aansluiting, aandacht en zorg. De cliënt ziet de hulpverlener als een belangrijk persoon (Narayan, 2019). Bij deze dimensie wordt er ook ervaren dat de hulpverlener en de cliënt op dezelfde golflengte zitten en dat de expertise en ervaringen van de hulpverlener als prettig en waardevol worden ervaren door de cliënten (Van Hattum, 2018).

3. Veiligheid binnen het therapeutisch systeem
Het is van belang dat er veiligheid ontstaat binnen het hulpverleningstraject. Wanneer de cliënt risico's neemt en zich op zijn/haar gemak voelt, wordt er veiligheid ervaren door de cliënt. Daarnaast is het belangrijk voor de veiligheid dat er een open en flexibele omgeving ontstaat (Narayan, 2019).

Het hulpverleningstraject zal ook leiden tot verbetering, waarin de cliënten zich niet defensief tegen elkaar hoeven op te stellen (Van Hattum, 2018).

4. Gezamenlijke doelperceptie
De gezinsleden hebben tijdens het hulpverleningstraject gezamenlijke doelen en zien elkaar ook als samenwerkend geheel (Narayan, 2019). Daarbij hebben ze een gevoel van solidariteit en vinden ze de therapie, en de tijd die wordt geïnvesteerd, waardevol (Van Hattum, 2018).

(Meervoudige) alliantie heeft een bijdrage aan de behandelingseffectiviteit, waarbij het niet uitmaakt welke specifieke behandeling ingezet wordt. Het effect van (meervoudige) alliantie verschilt per onderzoek, maar daarbij komt steeds naar voren dat (meervoudige) alliantie een grote werkzame factor is binnen de jeugdhulpverlening (Hooijer, 2018).
Bij kinderen en jongeren die complexe problemen ervaren, gaat de aandacht vaak naar specialistische hulp. Maar er is meer dan alleen specialistische hulp. De verbinding tussen de basisjeugdhulp en de leefomgeving met basisvoorzieningen van het gezin is van belang (Nederlands jeugdinstituut, 2020). Om problemen van kinderen en jongeren op te lossen, kan juist de omgeving van hen een belangrijke bijdrage leveren. Het belang voor de (jeugd)professional om kennis te hebben over meervoudige alliantie wordt steeds groter, omdat er met meerdere personen moet worden samengewerkt voor een goede ondersteuning van een kind, jongere of gezin.

Interdisciplinaire samenwerking
Naast het feit dat een goede meervoudige alliantie tussen professionals en hulpvragers heel belangrijk is, is de samenwerking tussen verschillende professionals onderling ook van belang bij een hulpverleningstraject. Bij interdisciplinaire samenwerking wordt er gesproken over de samenwerking tussen professionals. Tegenwoordig speelt er veel complexiteit in de zorgvraag van een cliënt. De oplossing van de zorgvraag ligt dan ook steeds vaker over de grens van je eigen vakgebied. Hierdoor komt het sneller voor dat organisaties vanuit de zorg en welzijn met elkaar moeten samenwerken. Door deze toename van complexiteit ligt er een uitdaging voor de hulpverleners om tot een oplossing van de hulpvragen te komen. Dit vraagt kennis over verschillende aandoeningen, maar daarnaast wordt er ook verwacht dat je als professional een goede samenwerking hebt met alle andere disciplines die rondom de cliënt staan (Van ’t Veer, Wouters, Veeger, & Van der Lugt, 2021, p. 22).

Er wordt gesproken van een interdisciplinaire samenwerking als de hulpverlener niet alleen vanuit zijn eigen referentiekader kijkt, maar ook vanuit het referentiekader van een collega of andere professional. Er wordt op deze manier van samenwerken gekeken vanuit verschillende perspectieven en meerdere disciplines. Deze manier van interdisciplinair werken gaat verder dan bij multidisciplinair samenwerken, omdat er optimaal gebruik wordt gemaakt van elkaars kwaliteiten. Bij multidisciplinair samenwerken blijven de disciplines vastomlijnd (Movisie, 2015). Dit is in tegenstelling tot interdisciplinair samenwerken waarbij de hulpverleners elkaar in zetten om tot een goede samenwerking te komen.

Systeemgericht werken
Tijdens de probleemanalyse is er geconstateerd dat het begrip meervoudige alliantie niet vaak genoemd wordt in de literatuur en de praktijk. Wel zijn er een aantal werkwijzen die overeenkomsten hebben met het onderwerp meervoudige alliantie. Een van deze werkwijzen is systeemgericht werken. In dit onderzoek is ervoor gekozen om dit onderwerp naar voren te laten komen, omdat deze werkwijze veelvuldig in de literatuur en in de praktijk naar voren komt. Daarbij kan deze manier van werken een informatieve toevoeging zijn op het onderwerp meervoudige alliantie.

Bij systeemgericht werken wordt er gesproken van een systeem als er verschillende elementen zijn die als een samenhangend geheel functioneren. Doordat een systeem een samenhangend geheel is, beïnvloeden de verschillende mensen elkaar (Van Mameren-Broers, 2018, p. 86). Mevrouw Martine Noordegraaf van de Christelijke Hogeschool Ede geeft aan dat enkelvoudige problemen zoals relatieproblemen, schooluitval of zorgelijke gedragingen niet apart gezien kunnen worden van het gezin. Noordegraaf is van mening dat opvoedproblemen niet alleen over het kind gaan, maar net zoveel over de ouder. Bij systeemgericht werken richt je je dan ook niet alleen op de losse gezinsleden, maar vooral op het geheel en alle gezinsleden (Noordegraaf, 2012, p.7). Deze manier van werken, waarbij er gekeken wordt naar het systeem, heeft een overeenkomst met het onderwerp meervoudige alliantie.
Bij systeemgericht werken analyseer je de beïnvloeding van het gedrag dat de mensen binnen het gezin op elkaar hebben. Dit gedrag kan leiden tot een bepaald patroon. Bij systeemgericht werken analyseer je dit gedrag door middel van feitelijke observaties.

Het betekent niet dat je bij systeemgericht werken als hulpverlener altijd met het hele gezin werkt.

> “Wiebenga (1998) stelt dat de systeembenadering vooral een theoretisch kader is en een manier van denken. De uitspraak ‘het gezin is een systeem’ is minder passend dan de uitspraak ‘ik kijk naar personen, gezinnen en de samenwerkingsrelatie tussen mij en het gezin op een systeemgerichte manier’. Een hulpverlener kan ook goed systeemgericht werken in een individueel hulpverleningscontact.” (Bolt, 2020, p.107).

Systeemgericht werken gaat over een methode die kan worden ingezet binnen een hulpverleningstraject. Dit is in tegenstelling tot meervoudige alliantie, dat gaat over een term waarbij je de vaardigheden kunt inzetten binnen de hulpverlening op een zo optimaal mogelijke samenwerking te creëren tussen meerdere personen.

Analyse vanuit verschillende perspectieven

Binnen de probleemanalyse is er onderzoek gedaan in de praktijk en in de literatuur. Uit de literatuuranalyse komt het belang van meervoudige alliantie in de hulpverlening naar voren. Naast de literatuuranalyse is er gekeken naar hoe het onderwerp meervoudige alliantie terugkomt in het onderwijs van Social Work en zijn de verschillende perspectieven in kaart gebracht. De verschillende perspectieven worden beschreven aan de hand van het micro-, meso- en macroniveau.

Het microniveau waar dit onderzoek zich tot richt zijn de professionals in de jeugdzorg. Hierbij wordt het perspectief van de beginnende professionals en de professionals die werkzaam zijn in de jeugdzorg naar voren gebracht. Er is gekozen voor de jeugdprofessionals in de jeugdzorg, omdat dit aansluit bij het profiel jeugd. Daarnaast richt het onderzoek zich op het onderwijsprogramma voor de (jeugd)professionals.
De opleiding Social Work wordt gezien als mesoniveau binnen dit onderzoek. Tijdens het onderzoek hebben er verschillende interviews plaats gevonden, waarbij het perspectief vanuit de opleiding naar voren is gekomen. Er is gekozen om de opleiding Social Work uit te lichten onder het mesoniveau, omdat dit de plek is waar professionals worden opgeleid.
Bij de analyse op macroniveau wordt er gekeken naar de maatschappelijke ontwikkelingen die invloed hebben op het micro- en mesoniveau. Macroniveau gaat het over de steeds hogere complexiteit van hulpvragers en daarmee ook de hulpverlening.

Microniveau

De professionals in de jeugdzorg worden in dit onderzoek toegelicht onder het microniveau. Er is gesproken met een professional uit het werkveld, die naast het werk als ambulant coach een Intensieve Ambulante Gezinsbegeleider-opleiding volgt. Daarnaast hebben de onderzoekers gesproken met een groep vierdejaars Social Work studenten die de afgelopen vier jaar de opleiding hebben doorlopen en op het punt staan om als beginnend (jeugd)professional aan de slag te gaan in de praktijk.

Professionals in de jeugdsector ervaren de afgelopen tijd een hoge werkdruk. Deze werkdruk is hoger dan bij werknemers die in de sector zorg en welzijn werken. Directievoorzitter van het Nederlandse Jeugdinstituut Ans ter Maat geeft aan dat deze werkdruk zorgwekkend is (Nederlands jeugdinstituut, 2019). Er is vaak geen tijd om beginnende professionals in te werken, omdat ervaren professionals het zelf te druk hebben. Op deze manier word je als beginnende professional snel in het diepe gegooid. Daarnaast zijn er tegenwoordig veel complexe hulpvragen binnen de jeugdzorg, wat ook invloed heeft op de werkdruk. Deze complexiteit en hoge werkdruk zorgen er voor dat beginnende professionals vaak meteen cliëntbestanden krijgen met alleen maar zware gevallen (Van der Aar, 2019). In het hoofdstuk macroniveau wordt er meer beschreven over deze complexiteit in de hulpverlening.

Doordat er verschillende ontwikkelingen zijn binnen de jeugdsector, is het werk van de professional voortdurend in beweging. Jeugdprofessionals zijn dagelijks aan het werk met kinderen, jongeren en het gezin. Daarnaast is er sprake van een nog bredere context waar een kind zich in bevindt. Zo kan een professional bijvoorbeeld te maken krijgen met personen die met de jeugdige in contact zijn vanuit het onderwijs, een buurtschap en/of verenigingen. Op deze manier wordt er van de professional gevraagd om mee te bewegen, zichzelf te ontwikkelen en samen te werken (Van der Steege, Stals, Van Vliegen, & Naber, 2021). Om deze reden is het tegenwoordig voor een jeugdprofessional van belang om opgeleid te worden met voldoende kennis over het samenwerken met meerdere personen, ook wel meervoudige alliantie genoemd.

(Jeugd)professional in het werkveld

In september 2021 heeft er vanuit dit onderzoek een interview plaats gevonden met Elise Kroekenstoel. Zij kon de onderzoekers meer vertellen over haar ervaring met meervoudige alliantie. Mevrouw Kroekenstoel is een jeugdprofessional die Maatschappelijk Werk en Dienstverlening heeft afgerond en volgt nu, naast haar werk in de jeugdsector, de opleiding Intensieve Ambulante Gezinsbegeleider aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen. Mevrouw Kroekenstoel heeft tijdens haar werk in de jeugdzorg veel te maken met gezinnen en de samenwerking met andere professionals. Tijdens het interview is er gevraagd naar wat haar kennis is over meervoudige alliantie.

Mevrouw Kroekenstoel kon niet concreet aangeven wat meervoudige alliantie is. Ze gaf aan dat het onderwerp een keer benoemd is tijdens de opleiding Intensieve Ambulante Gezinsbegeleider. Nadat de onderzoekers het begrip meervoudige alliantie hadden uitgelegd, kwam er naar voren dat de jeugdprofessional meervoudige alliantie heel belangrijk vindt in de jeugdsector. “Je moet je er bewust van zijn dat het er is en dat dat een rol kan spelen. Want anders ga je ook langs elkaar heen begeleiden. En dan raak je ook mensen kwijt onderweg, die ook heel belangrijk zijn in een gezin.” (E, Kroekenstoel, persoonlijke communicatie, 28 september 2021).

Beginnende jeugdprofessionals

Binnen het onderzoek bij het lectoraat was er een onderzoeksgroep van acht vierdejaars studenten Social Work. Uit gesprekken met deze studenten kwam naar voren dat er in de opleiding Social Work weinig tot geen aandacht is geweest voor het samenwerken met gezinnen en andere professionals. De studenten uit de onderzoeksgroep hebben praktijkervaringen opgedaan tijdens stage en kwamen

er nu achter dat je als professional te maken krijgt met een cliënt en daarbij ook in contact bent met meerdere personen. Ze zien het belang van meervoudige alliantie en vinden dat dit meer moet terugkomen in de opleiding Social Work (persoonlijke communicatie, 21 september 2021).

Uit literatuur kwam naar voren dat beginnende professionals vaak in het diepe worden gegooid. Als je daarnaast niet bent opgeleid met kennis over meervoudige alliantie, kan er geconcludeerd worden dat het voor een jeugdprofessional lastig is om jongeren en daarbij de gezinnen/omgeving goede ondersteuning te bieden.

Mesoniveau

Als jeugdprofessional kun je kinderen, jongeren en gezinnen een betere ondersteuning geven als je jezelf blijft ontwikkelen en goed bent opgeleid. Dit heeft een positief effect op de hele beroepsgroep. Zodra de hele beroepsgroep goed opgeleid en ontwikkeld is, zorgt dit ervoor dat professionals beter in het werk worden. Een gevolg daarvan is dat de gezinnen een betere ondersteuning krijgen (Nederlands jeugdinstituut, z.d.). Wat er in een onderwijsprogramma voor (jeugd)professionals naar voren komt heeft uiteindelijk invloed op hoe een kind, jongere of gezin en omgeving worden ondersteund.

In dit onderzoek wordt de opleiding Social Work verstaan onder mesoniveau. Hoe het onderwijsprogramma tot stand komt, kunt u lezen onder deelvraag 1.

Binnen de opleiding Social Work is er een curriculumcommissie. Deze curriculumcommissie bestaat uit inhoudscoördinatoren die verdeeld zijn over de leerjaren 1,2 en 3. Binnen deze curriculumcommissie wordt er gekeken naar de inhoud van het onderwijs van Social Work (K. Poller, persoonlijke communicatie, 22 oktober 2021).
Er zijn meerdere gesprekken geweest met verschillende inhoudscoördinatoren vanuit de verschillende leerjaren. Uit deze gesprekken komt naar voren dat het belang van meervoudige alliantie gezien wordt in de opleiding Social Work.
Mevrouw Katja Poller (inhoudscoördinator leerjaar 1), mevrouw Nabela Zinad (inhoudscoördinator leerjaar 2), mevrouw Julia Stempel (inhoudscoördinator leerjaar 3) en mevrouw Iris te Paske (inhoudscoördinator leerjaar 3) geven aan meervoudige alliantie belangrijk te vinden. “Gesprekken met meerdere, dat vind ik wel echt belangrijk.” (I. Te Paske, persoonlijke communicatie, 11 oktober 2021).

Binnen het onderwijsprogramma komt meervoudige alliantie nog niet voldoende naar voren. Zo geeft mevrouw Zinad aan dat het aanbod over meervoudige alliantie nu nog te weinig is; “Gespreksvoering leer je altijd met 1 persoon. Dat is ontzettend jammer. Bij mijn weet leer je te weinig. Te weinig aanbod wat betreft meervoudig alliëren.” (N. Zinad, persoonlijke communicatie, 1 november 2021).

Daarnaast geeft mevrouw Zinad aan dat het knelpunt ligt bij hoe je meervoudige alliantie naar voren kan laten komen in het onderwijsprogramma.

> “Als er meer systeemgerichte inhouden zijn in ons onderwijs, dan ga je vanzelfsprekend ook meervoudig alliëren binnen die vaardighedenlijn. Dus de opleiding moet besluiten, en niet zo zeer de opleiding, maar de mensen die het onderwijs uitvoeren, die moeten veel meer systeemgerichter leren gaan kijken. En het merendeel vindt dat gewoon spannend en denkt; hoe doen we dat nou? Maar het is ook een elkaar vertrouwen erop, dat als je complexiteit brengt, dat je veel beter studenten toerust op die toekomst.” (N. Zinad, persoonlijke communicatie, 1 november 2021).

Mevrouw te Paske geeft aan; “Iedereen zou denken; ja natuurlijk moet iedereen een alliantie kunnen opbouwen, maar hoe breng je dat over zodat je echt snapt wat het betekent.” (I. Te Paske, persoonlijke communicatie, 11 oktober 2021).

Het belang van meervoudige alliantie in het onderwijsprogramma wordt gezien. Daarbij komt de vraag naar voren over hoe dit onderwerp kan worden geïmplementeerd in de opleiding.

Macroniveau

Werken als jeugdprofessional betekent eigenlijk werken in een omgeving die continu in beweging is. Een groot voorbeeld hiervan is de transitie die heeft plaats gevonden in 2015 door het invoeren van de Jeugdwet. Door deze transitie is de verantwoordelijkheid van de jeugdhulp verplaatst van het Rijk en provincies naar de gemeenten. Vanaf deze tijd zijn de gemeenten verantwoordelijk geworden voor alle manieren van ondersteuning rondom kinderen, jongeren en ouders (Van der Steege et al., 2021).
In 2018 werd de Jeugdwet geëvalueerd door verschillende professionals. Hieruit kwam naar voren dat er door de nieuwe Jeugdwet meer moet worden samengewerkt tussen professionals onderling. Doordat de jeugdhulp in iedere gemeente anders is ingericht met daarbij ook verschillende zorgwetten, maakt het dat samenwerken moeilijker verloopt. Daarbij wordt er door de professionals in de evaluatie expliciet genoemd dat een samenwerking tussen professionals in de jeugdsector lastig is (Gezamenlijke beroepsverenigingen, 2018). Zodra jij als professional aan de slag gaat bij complexe gezinssituaties, zijn er vaak al andere hulpverleners bij betrokken. Het is dan belangrijk om samen met deze andere professionals af te stemmen voor een samenhangende ondersteuning voor het gezin (Van der Steege et al., 2021). Daarbij is kennis over interdisciplinaire samenwerking en meervoudige alliantie van belang.

Complexere hulpvragers

In Nederland groeit het aantal complexe gezinnen. Volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek (in Nederlands jeugdinstituut, 2020) wordt er gesproken over een complex gezin zodra een kind opgroeit met één of twee stiefouders of stiefbroers- of zussen. Ouders gaan na een relatiebreuk tegenwoordig vaker samenwonen met iemand die ook al kinderen heeft, met als gevolg dat kinderen van gescheiden ouders vaker stiefbroers en -zussen hebben. In 1997 waren er 348 duizend (minderjarige) kinderen die stiefouders, stiefbroers- of zussen hadden. Twintig jaar later, in 2017, waren dit al 527 duizend (minderjarige) kinderen. Het aantal kinderen in complexe gezinnen is daarmee fors toegenomen (Het Centraal Bureau van de Statistiek, 2020). Gezinnen die complex zijn, kunnen ook meervoudige problemen ervaren. Wanneer een gezin met meervoudige en complexe problemen kampt, spreek je over gezinnen waarbij er ten minste één kind van 0 tot 22 jaar en één volwassene is. Daarbij moeten deze gezinnen meerdere en langdurige problemen ervaren in een combinatie van sociaaleconomische problemen en psychosociale problemen (Van der Steege, De Veld, & Zoon, 2020). In 2017 waren er ongeveer 36.543 gezinnen met meervoudige problemen en 27.314 gezinnen daarvan hadden meervoudige én complexe problemen (Nederlands jeugdinstituut, 2020).

In Nederland zijn er voor complexe en meervoudige gezinssituaties twee hoofdoorzaken; sterfte en scheiding. In de meeste gevallen is scheiding de oorzaak van complexe gezinssituaties. Drie op de tien vijftienjarige kinderen woonden volgens het Centraal Bureau van de Statistiek (2020) in 2017 niet meer gezamenlijk met beide ouders. Scheidingen zijn tegenwoordig nog steeds veel aan de orde en om deze reden is het des temeer van belang om als hulpverlener de juiste kennis te hebben over samenwerken met meerdere personen.

Nationale Ombudsman, Reinier van Zutphen, gaf afgelopen jaar aan dat er iets moet gebeuren met de complexe zorgvragen van kinderen. Hij geeft daarbij aan dat het onmogelijk is om goede zorg te bieden door de moeilijke systemen waarin de problemen plaatsvinden (Loman, 2021). Er worden in het werkveld te veel kinderen en jongeren gezien die onvoldoende zorg krijgen. Dit kan komen door te lange wachtrijen in de jeugdzorg of door financiële redenen. Daarnaast wordt de zorg vaak toegespitst op één persoon binnen het gezin, zonder dat de andere gezinsleden bij de zorg worden betrokken. In het nieuws verschijnen de laatste tijd veel artikelen die iets te vertellen hebben over de jeugdzorg. De organisaties die spreken, vinden dat de zorg toegankelijker en zonder financiële problemen moet kunnen plaatsvinden (Nu.nl, 2021). Wat de jeugdzorg volgens Knot-Dickscheit nodig

heeft, is de noodzaak die moet liggen op het integraal en domein overstijgend werken. Hiermee wordt er bedoeld dat er in samenhang en afstemming wordt samengewerkt aan een effectieve hulpverlening. Deze noodzaak geldt in het bijzonder voor de gezinnen met meervoudige en complexe problematiek. Hiernaast wordt er uit onderzoek en uit de praktijk steeds beter geweten dat het belangrijk is bij gezinnen met complexe en meervoudige problemen om in gesprek te gaan met ouders én kinderen (Kluijver, 2021).

Om de zorg toegankelijker te laten worden is het belangrijk dat de jeugdprofessional aansluit bij de tijd van tegenwoordig. In de afgelopen tien jaar is er veel aandacht besteed aan de verschillende beroepsgroepen met de daarbij behorende expertise. Echter vindt hier een verschuiving plaats. Dit komt omdat de samenleving het steeds belangrijker vindt om problemen van kinderen en gezinnen in de eigen leefomgeving op te lossen. Dit vraagt om samenwerking vanuit het gezin, waarbij het ook van belang is dat de professional hierin mee beweegt en samen gaat werken met het gezin en de betrokkenen. Deze manier van samenwerken is nodig, omdat een professional niet alleen de hulpvraag kan beantwoorden, maar daarbij ook juist de hulp nodig heeft van het kind of gezin. Het is belangrijk dat de professional samen met het kind/jongere en gezin zoekt naar een oplossing (Van der Steege et al., 2021).

“Pijnenburg, de Greef, Scholte en Van Hattum (2019) benadrukken dat hulpverleners in gezinnen met meervoudige en complexe problemen voortdurend aandacht moeten hebben voor deze alliantieontwikkeling als voorwaarde voor effectieve hulpverlening.” Het opbouwen van een goede meervoudige alliantie of relatie met gezinnen kan lastig zijn en om deze reden is het belangrijk dat (jeugd)professionals worden opgeleid met kennis over meervoudige alliantie (Zoon, Rooijen & Berg-Le Clercq, 2020).

Conclusie probleemanalyse

Uit de resultaten van de literatuur- en praktijkanalyse is de meerwaarde van meervoudige alliantie naar voren gekomen. Om een goede samenwerkingsrelatie aan te kunnen gaan met meerdere personen, is meervoudige alliantie van belang (Bolt, 2020; Pijnenburg et al., 2010). Er zijn de afgelopen tijd steeds meer complexere hulpvragen gekomen binnen de hulpverlening, doordat er meer gezinnen zijn die kampen met complexe problemen (Het Centraal Bureau van de Statistiek, 2020; Van der Steege et al., 2020; Nederlands jeugdinstituut, 2020). Deze complexiteit gaat gepaard met hoge werkdruk bij de jeugdprofessional, waardoor een beginnend professional snel in het diepe wordt gegooid (Nederlands jeugdinstituut, 2019; Van der Aar, 2019). Van de jeugdprofessional wordt er tegenwoordig gevraagd om met deze verschillende ontwikkelingen mee te bewegen en zich te blijven ontwikkelen, ook op het gebied van meervoudige alliantie (Van der Steege et al., 2021). Daarnaast is uit persoonlijke communicatie met studenten en een professional gebleken, dat er behoefte is aan kennis over meervoudige alliantie (persoonlijke communicatie, september 2021). Vanuit de analyse op mesoniveau komt naar voren dat het belang van meervoudige alliantie binnen de opleiding Social Work gezien wordt. Daarnaast weet de curriculumcommissie niet hoe dit onderwerp in het onderwijsprogramma gebracht kan worden.

Probleemstelling

Doelstelling

Het doel van dit onderzoek is een product ontwerpen waarbij een eerste stap kan worden gezet richting de implementatie van meervoudige alliantie in het onderwijsprogramma van Social Work. Meervoudige alliantie implementeren in het onderwijs is een heel groot thema, wat niet volledig haalbaar is binnen dit onderzoek. In dit onderzoek zal een eerste stap worden gezet richting de implementatie van meervoudige alliantie door te kijken naar wat van toegevoegde waarde kan zijn om meervoudige alliantie naar voren te laten komen in het onderwijs binnen Social Work.

Hoofdvraag

Wat gaat helpen om meervoudige alliantie een onderdeel te laten zijn binnen het onderwijsprogramma van de opleiding Social Work aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen?

Deelvragen

1. Hoe komt het onderwijsprogramma van de opleiding Social Work aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen tot stand?

2. Wat is er volgens de ontwikkelaars van de leerlijn ‘betekenisvol samenwerken’ nodig om studenten van de opleiding Social Work op te leiden met voldoende kennis over meervoudige alliantie?

3. Wat zijn de behoeften van de inhoudscoördinatoren op het gebied van (meervoudige) alliantie in het onderwijsprogramma?

Verantwoording

Double diamond

Dit onderzoek is gedaan volgens de methode Double Diamond zoals deze beschreven staat in het boek 'Ontwerpen voor zorg en welzijn'. In deze methode doorlopen de onderzoekers twee diamanten waarin vier fases beschreven staan; discover fase, define fase, develop fase en deliver fase. Hoe de onderzoekers deze fases tijdens dit onderzoek hebben doorlopen, kunt u lezen in het portfolio onder het plan van aanpak.

Training lectoraat

Tijdens de periode van het onderzoek hebben de onderzoekers verschillende bijeenkomsten gevolgd met een training vanuit het lectoraat. In deze training is alles rondom de theorie over meervoudige alliantie veelvuldig naar voren gekomen. Daarnaast hebben de onderzoekers geleerd hoe meervoudige alliantie geobserveerd en geanalyseerd kan worden middels een observatiemethode genaamd de SOFTA. Het doel van deze training was de onderzoekers 'experts' te maken op het gebied van meervoudige alliantie.

Kwalitatief onderzoek

Dit onderzoek, naar wat helpend kan zijn om meervoudige alliantie te implementeren in het onderwijs, is een kwalitatief onderzoek. Bij dit kwalitatieve onderzoek gaan de onderzoekers zich richten op het perspectief van de participanten, waarbij er gekeken wordt naar waarom zij bepaalde gedragingen laten zien of kenmerken hebben. Bij kwalitatief onderzoek willen de onderzoekers graag gedetailleerde informatie verzamelen van de individuele deelnemers. Tijdens deze dataverzameling worden de antwoordmogelijkheden niet gestandaardiseerd, de participanten mogen naar eigen bewoordingen antwoord geven. Dit is in tegenstelling tot kwantitatief onderzoek waarbij deelnemers vaste vragen krijgen met vaste antwoordmogelijkheden (Van der Donk, & Van Lanen, 2017, p. 135-136). Daarnaast helpt kwalitatief onderzoek en de methodes die je hiervoor kunt gebruiken bij een oplossingsrichting vinden, het geeft betekenisvolle inzichten (Van 't Veer et al., 2021, p.85).

In dit onderzoek (kwalitatief onderzoek) hebben de onderzoekers zich gericht op de individuele antwoorden van de participanten. Tijdens dit onderzoek zijn er vele nauwelijks gestructureerde interviews gedaan, wat betekent dat de participanten met eigen antwoordmogelijkheden konden antwoorden (Van der Donk, & Van Lanen, 2017, p. 196). Hierdoor konden de onderzoekers doorvragen op de data. Van tevoren is het interview voorbereid met vragen die de onderzoekers wilden stellen, maar eenmaal bezig konden de onderzoekers doorvragen op de gegeven antwoorden met bijvoorbeeld verdiepende, specificerende of vervolg vragen.
In dit onderzoek is geconstateerd dat de niet gestructureerde interviews geholpen hebben bij het vinden van een oplossingsrichting. Door te kunnen doorvragen op de antwoorden en het samen met participanten te hebben over bepaalde thema's zijn de onderzoekers tot inzichten gekomen die geholpen hebben bij het richting geven aan het onderzoek.

Validiteit

Wanneer je streeft naar een valide onderzoek, probeer je je bewust te zijn van alle factoren die het onderzoek kunnen beïnvloeden. Deze factoren worden dan ook expliciet beschreven in het onderzoek (Van der Donk, & Van Lanen, 2017, p. 42). In dit onderzoek is er gestreefd naar een valide onderzoek. Dit betekent dat er zoveel mogelijk factoren beschreven staan die het onderzoek kunnen beïnvloeden. Deels vindt u sommige van deze factoren in het hoofdstuk 'Discussie'.

In dit onderzoek is er gestreefd naar democratische validiteit. De democratische validiteit kan verhoogd worden door zoveel mogelijk participanten en betrokkenen bij het onderzoek te betrekken

die uiteindelijk invloed hebben op het praktijkprobleem of later profijt zullen hebben bij het ontwerp wat ontworpen wordt (Van der Donk, & Van Lanen, 2017, p. 43). In dit onderzoek zijn er veel verschillende participanten gesproken om te kunnen oriënteren op het praktijkprobleem. Tijdens deze oriëntatie zijn afwegingen gemaakt over welke participanten er nog gesproken gingen worden en welke niet. De onderzoekers zijn zich ervan bewust dat er tijdens het doen van dit onderzoek altijd meer participanten gesproken konden worden, dan dat er in dit onderzoek gedaan is. Meer hierover vindt u terug in het hoofdstuk 'Discussie'.

Daarnaast is er in dit onderzoek ook gewerkt aan de katalyserende validiteit. Met katalyserende validiteit wordt bedoeld dat het onderzoeksproces gericht is op het beter begrip geven aan professionals om uiteindelijk de praktijk te verbeteren (Van der Donk, & Van Lanen, 2017, p. 43). Er wordt daarbij gewerkt aan de professionalisering van professionals. Doordat dit onderzoek gericht is op het onderwijs en de implementatie van een belangrijk onderwerp vanuit de praktijk, is er gewerkt aan de katalyserende validiteit.

Betrouwbaarheid

Betrouwbaarheid is ook een belangrijk onderdeel tijdens onderzoek doen. Bij een betrouwbaar onderzoek wordt ernaar gestreefd dat je het onderzoek zo uitvoert, dat wanneer iemand anders hetzelfde onderzoek opnieuw zal doen, de resultaten hetzelfde blijven. Wanneer je onderzoek doet in de sociale beroepscontext is het moeilijker om een onderzoek op identieke wijze nog een keer uit te voeren, waar dezelfde resultaten uit voort komen. Dit komt omdat je te maken hebt met mensen tijdens het doen van het onderzoek (Van der Donk, & Van Lanen, 2017, p.44). Tijdens onderzoek doen in de sociale context is het belangrijk dat je als onderzoekers samen op dezelfde aspecten binnen een onderzoek let en daarbij ook dezelfde onderzoeksinstrumenten gebruikt. Op deze manier kunnen er zo betrouwbaar mogelijke conclusies getrokken worden (Van der Donk, & Van Lanen, 2017, p.45).

Tijdens dit onderzoek is er gestreefd naar zo betrouwbaar mogelijke resultaten. Zo zijn er tijdens de data verzameling dezelfde methodes gebruikt. Van tevoren is er vastgesteld welke vragen er tijdens de interviews in ieder geval gesteld moesten worden. De onderzoekers bespraken vervolgens welke informatie nodig was voor een vervolg. Bij ieder interview zijn deze zelfde vaste vragen gesteld. Hierdoor konden de onderzoekers de resultaten vergelijken.
In dit onderzoek zijn verschillende mensen gesproken met verschillende visies en meningen. De onderzoekers zijn zich bewust van het feit dat dit invloed heeft op de resultaten van het onderzoek. Er is geprobeerd zoveel mogelijk participanten te spreken, om zo betrouwbaar mogelijke resultaten te krijgen. Er is hierbij gebruik gemaakt van brontriangulatie.

Triangulatie wordt gebruikt om de betrouwbaarheid en validiteit binnen een onderzoek te vergroten. Triangulatie gaat erom dat de onderzoekers data op verschillende manieren verzameld hebben (Van der Donk, & Van Lanen, 2017, p.46). Een onderzoeker krijgt meer inzichten als er meerdere perspectieven geraadpleegd worden binnen een onderzoek. Op deze manier wordt er voorkomen dat er een vertekening komt in de data verzameling (Van 't Veer et al., 2021, p.91).
Ten eerste is het belangrijk om data te verzamelen vanuit verschillende bronnen en perspectieven (Van der Donk, & Van Lanen, 2017, p.46). In dit onderzoek zijn verschillende personen gesproken. Daarnaast zijn tijdens literatuuronderzoek verschillende bronnen geraadpleegd (brontriangulatie) en is het probleem vanuit verschillende perspectieven beschreven. Er wordt geanalyseerd op micro-, meso- en macroniveau.
Ten tweede is het bij triangulatie belangrijk dat binnen een onderzoek de data op verschillende manieren wordt verzameld. Er moet gebruik worden gemaakt van verschillende methoden (Van der Donk, & Van Lanen, 2017, p.46). In dit onderzoek zijn er verschillende dingen gedaan om data te

verzamelen, bijvoorbeeld; interviews, literatuuronderzoek en creatieve werkvormen. Deze creatieve werkvormen zullen verder in dit onderzoek toegelicht worden.
Als laatste is het bij triangulatie van belang om door verschillende onderzoekers de data te laten verzamelen en analyseren (Van der Donk, & Van Lanen, 2017, p.46). Dit onderzoek is gedaan door twee onderzoekers, die samen alle data hebben verzameld. Daarbij is er gekeken vanuit de verschillende perspectieven van deze onderzoekers.
In dit onderzoek wordt er laten zien dat de data vanuit verschillende perspectieven is verzameld. Hierdoor staan de conclusies steviger (Van der Donk & Van Lanen, 2017, p.46).

Participanten

Tijdens dit onderzoek zijn er zoveel mogelijk deelnemers betrokken bij het onderzoek die van belang waren voor het verzamelen van de data. Daarnaast is er tijdens dit onderzoek een ontwerpproces doorlopen. Ook hiervoor was het van belang om zoveel mogelijk deelnemers te spreken, om een zo goed mogelijk ontwerp te kunnen maken.

In dit onderzoek is er gestreefd naar datasaturatie. Met datasaturatie wordt bedoeld dat de onderzoekers mensen blijven spreken en interviewen, totdat er geen nieuwe informatie meer naar voren komt (Van ’t Veer et al., 2021, p.42). Er zijn veel interviews geweest met de inhoudscoördinatoren van de opleiding Social Work. Daarbij zijn er ook meerdere gesprekken geweest met dezelfde persoon. Wanneer er nieuwe informatie gegeven werd, werd dit nagevraagd bij de ander. Zo is er geprobeerd rekening te houden met de datasaturatie.

Tijdens dit onderzoek en ontwerpproces zijn de participanten uitgekozen door te kijken wie het uiteindelijke product gaan bekijken. Het is belangrijk om de mensen te betrekken bij het onderzoek, die vervolgens gebruiker gaan worden van het uiteindelijke product (Van ’t Veer et al., 2021, p.140). Tijdens dit onderzoek en ontwerpproces is er uit gegaan van de user-centeredness benadering. User-centeredness houdt in dat de doelgroep zelf, die het product uiteindelijk gaan gebruiken, de belangrijkste populatie is die bij een ontwerpproces betrokken moet worden (Van ’t Veer et al., 2021, p.89.). Vandaar dat er gekozen is voor het interviewen van de inhoudscoördinatoren. De inhoudscoördinatoren hebben veel invloed op de inhoud van het onderwijs, dit zal verder toegelicht worden in deelvraag 1.
De onderzoekers hebben ernaar gestreefd om de participanten zoveel mogelijk op de hoogte te houden van de resultaten, door mail contact te houden en in gesprek te gaan.

Zoals in het boek ‘*Ontwerpen voor zorg en welzijn’* beschreven staat is co-creëren één van de belangrijkste dingen om te doen, zodat het uiteindelijke ontwerp geïmplementeerd kan worden in de beroepspraktijk. Tijdens een co-creatie ontstaat de mogelijkheid om morele belangen en waarden mee te nemen in het ontwerp. De participanten hebben tijdens het co-creëren de mogelijkheid om zelf mee te denken over de inhoud en vorm van het ontwerp (Van ’t Veer et al., 2021, p.71).

Gedragscode Nederlandse integriteit

Tijdens dit onderzoek is gehandeld volgens de Nederlandse Gedragscode Wetenschappelijke Integriteit (2018). De onderzoekers hebben deze gedragscode zorgvuldig doorgelezen en nageleefd. In de Nederlandse Gedragscode Wetenschappelijke Integriteit staan een aantal principes beschreven die ten grondslag liggen voor een integer onderzoek. Aan deze geformuleerde principes moeten de onderzoekers zich houden om de wetenschappelijke integriteit te waarborgen (Commissie herziening Nederlandse gedragscode wetenschappelijke integriteit, 2018). Hieronder zal beschreven staan hoe de onderzoekers zich hebben gehouden aan de principes die beschreven staan in de gedragscode.

Eerlijkheid
De eerlijkheid in dit onderzoek is gewaarborgd door alle data correct te vermelden in het onderzoek en er is geen data of bronnen verzonnen. Daarnaast is er in dit onderzoek gekeken vanuit verschillende perspectieven en zijn verschillende visies en argumenten meegenomen. Ook staan er in de discussie onzekerheidsmarges beschreven.

Zorgvuldigheid
In dit onderzoek is er zorgvuldig omgegaan met de data. Daarnaast is er geprobeerd om het onderzoek met precisie uit te voeren en de verslaglegging zo optimaal mogelijk te maken. Dit is onder andere gedaan door het onderzoek uit te voeren aan de hand van de methode Double Diamond en alle gemaakte keuzes verantwoord te hebben.

Transparantie
Tijdens dit onderzoek is er transparant gewerkt. De onderzoekers hebben de participanten tussentijds op de hoogte gehouden door middel van mails en gesprekken. Daarnaast is er in de verslaglegging beschreven hoe de verschillende data is verkregen en waar resultaten op gebaseerd zijn.

Onafhankelijkheid
De onafhankelijkheid is gewaarborgd in dit verslag door met een open blik te kijken en het onderzoek niet te laten leiden door factoren van de omgeving. De onderzoekers kregen de opdracht vanuit het lectoraat, maar werden daarin verder losgelaten. Mede hierdoor kon het onderzoek in onafhankelijkheid plaatsvinden. De onderzoekers hebben met een brede kijk gekeken naar waar het signaal lag waarbij er zo goed mogelijk aan is gesloten bij de behoeften.

Verantwoordelijkheid
Als onderzoekers draag je de verantwoordelijkheid van een onderzoek. Daarbij moet er rekening worden gehouden met de betrokkenen en er moet gezorgd worden dat de onderzoekers niet in een isolement onderzoek doen. In dit onderzoek is er met een open blik gekeken en er is naar gestreefd om zoveel mogelijk stakeholders te spreken.

Ethisch handelen

Wanneer er onderzoek gedaan wordt, zijn er een aantal ethische basisprincipes waar de onderzoekers zich aan moet houden; zorgvuldigheid, betrouwbaarheid, controleerbaarheid, onpartijdigheid en onafhankelijkheid (Rotfusz, 2019, p.181 – 184).

In dit onderzoek is de zorgvuldigheid gewaarborgd door op een respectvolle manier om te gaan met de informatie van de participanten. De participanten hebben middels een informed consent formulier toestemming gegeven dat de gesprekken mochten worden opgenomen en de verkregen data mocht worden gebruikt in het onderzoek. Daarnaast hebben de onderzoekers niet meer informatie verzameld dan nodig (Rothfusz, 2019, p.180). Eveneens is het belangrijk dat een onderzoeker binnen zijn competenties onderzoek doet om de deskundigheid van een onderzoek te waarborgen (Rothfusz, 2019, p.181). Zoals eerder beschreven staat hebben de onderzoekers besloten om een kleiner deel te onderzoeken binnen een groot onderwerp. Hiervoor hebben de onderzoekers afwegingen moeten maken, om zo goed mogelijk te kunnen onderzoeken binnen de eigen competenties.

De betrouwbaarheid in dit onderzoek is gewaarborgd doordat de resultaten die beschreven staan zorgvuldig verkregen zijn. In dit onderzoek is ook een stukje eigen ervaring meegenomen; in onze opleiding hebben wij het stukje meervoudige alliantie gemist. Wanneer de onderzoeker een eigen mening of visie gebruikt in het onderzoek, moet dit expliciet benoemd staan (Rothfusz, 2019, p.183).

Dit onderzoek is controleerbaar doordat alle ruwe data op aanvraag toegankelijk is. Daarnaast kan iedereen lezen welke methodes er gebruikt zijn om data te verzamelen. In een kwalitatief onderzoek is het soms niet mogelijk om ruwe data te anonimiseren (Rothfusz, 2019, p.181). Hier zijn de onderzoekers zich van bewust en zullen daarom deze data alleen publiceren wanneer hiernaar gevraagd wordt. Aan de participanten is toestemming gevraagd voor het feit dat de data niet goed te anonimiseren is en daarom is de naam en functie van de participanten te zien in dit onderzoek. De beoordelaars kunnen de ruwe data vinden in het portfolio.

Onpartijdigheid is van belang binnen onderzoek doen. Het is belangrijk dat het onderzoek zorgvuldig is uitgevoerd en dat de belangen van de opdrachtgever niet meer waarde krijgen dan de belangen van andere participanten (Rothfusz, 2019, p.180). Binnen dit onderzoek is er gestreefd naar zorgvuldigheid. Het lectoraat heeft, als opdrachtgever, in dit onderzoek niet meer invloed gehad dan anderen participanten. De onderzoekers hebben de belanghebbenden aan het woord gelaten, waarbij alle belangen dezelfde waarde kregen.

Het is ideaal als een onderzoek onafhankelijk kan plaatvinden. Wanneer dit niet zo is, is het van belang dat er wordt aangegeven wie de opdrachtgever is en in welke context het onderzoek plaatsvindt (Rothfusz, 2019, p.184). De opdrachtgever en de context van het onderzoek vindt u terug in het hoofdstuk ‘Inleiding’.

Resultaten

Deelvraag 1

Hoe komt het onderwijsprogramma van de opleiding Social Work aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen tot stand?

In september 2018 is de opleiding Social Work aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen gestart. Social Work is opgezet vanuit de eerdere opleidingen Sociaal Pedagogisch Medewerker, Maatschappelijk Werk en Dienstverlening en Culturele en Maatschappelijke Vorming. Deze ontwikkeling, dat tot één opleiding heeft geleid, is tot stand gekomen door ontwikkelingen vanuit het werkveld. Vanuit deze samenvoeging is er een nieuw onderwijsprogramma tot stand gekomen, waarin meervoudige alliantie en gespreksvoering met meerdere personen geen plaats heeft gekregen. Immers kwam dit in de opleidingen Sociaal Pedagogisch Medewerker, Maatschappelijk Werk en Dienstverlening en Culturele en Maatschappelijke Vorming wel naar voren.
In de visiedocumenten van HAN SOCIAAL WERK (2018) voltijd wordt veel beschreven. Onder andere is hieruit de visie op het leren/opleiden en de visie op de kwaliteit van de opleiding belangrijk voor het onderzoek. Daarnaast wordt er beschreven hoe de organisatiestructuur en cultuur eruitziet binnen de opleiding Social Work en wie er veel invloed heeft op het onderwijsprogramma (K. Poller, persoonlijke communicatie, 2 november 2021).

De visiedocumenten van HAN SOCIAAL WERK hebben de onderzoekers verkregen door middel van persoonlijke communicatie met mevrouw Poller.

Het doel van de opleiding Social Work

In de visiedocumenten van de opleiding Social Work aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen staat omschreven waar er op moet worden gelet bij het opleiden van een sociaal werker. Hierin staat bijvoorbeeld beschreven dat er moet worden ingespeeld op actuele veranderingen en ontwikkelingen die op het moment niet te voorzien zijn.
Daarnaast is er in de hulpverlening vaak sprake van complexe en/of meervoudige problematieken. Hierbij is specialisme van de sociaal werkers gewenst, maar in die situaties is er vooral ook aandacht nodig voor de samenwerking, goede communicatie, flexibiliteit en uitwisseling nodig. Dit is waar Social Work voltijd zich op wil richten (K. Poller, persoonlijke communicatie, 2 november 2021).

Vormgeving van het onderwijs

Vanuit de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen wordt er urgentie gevoeld om het onderwijs aan te laten sluiten bij de sterk veranderende maatschappij en de nieuwe generatie studenten. Wat centraal staat in het onderwijs zijn de uitdagingen en échte problemen die zich voor doen in de samenleving (K. Poller, persoonlijke communicatie, 2 november 2021).
Het Landelijke opleidingsdocument sociaal werk vormt de basis van de opleiding Social Work. Dit opleidingsdocument is in 2017 gepubliceerd. Het Landelijke opleidingsdocument van sociaal werk (2017) vormt een meetpunt voor het inrichten van het curriculum van de bacheloropleiding Social Work of Pedagogiek. In een curriculum staat de leerstof en de doelen die er behaald dienen te worden tijdens de opleiding beschreven. Dit opleidingsdocument geeft een duidelijke basis van kwalificaties en kennis waar de toekomstige sociaal werker over moet beschikken.

Een aantal van deze kwalificaties sluiten aan bij het onderwerp meervoudige alliantie. Bij kerntaak één, twee en drie zijn sociaal werkers bezig met het benaderen en bevorderen van mensen en hun sociale omgeving. Bij kerntaak zes dragen sociaal werkers bij aan een interdisciplinaire en interprofessionele samenwerking tussen of binnen netwerken. Bij deze kwalificaties ben je als sociaal werker niet bezig met alleen een individu, maar kijk je ook naar een groepsperspectief en let je op de

wisselwerking tussen mensen. Hierbij heb je als sociaal werker kennis en vaardigheden nodig over meervoudige alliantie.
Er zijn in totaal tien kwalificaties die gericht zijn op het eindniveau van een sociaal werker. Daarbij hebben de verschillende hogescholen een grote hoeveelheid vrijheid gekregen om de weg hier naartoe zelf in te vullen (Landelijk opleidingsdocument sociaal werk, 2017).
Volgens mevrouw Annemarie Ketting, voorzitter van de opleidingscommissie, zal daarom de ene hogeschool een ander aanbod aanbieden met misschien meer verdieping in een bepaald onderwerp dan een andere hogeschool (persoonlijke communicatie, 10 november 2021).

Kwaliteit van de opleiding

Om het onderwijs vorm te geven, neemt de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen deel in een co-creatie. Deze co-creatie is verbeeld in een driehoek (Figuur 1). Het 'werken in de driehoek' en professionele leergemeenschappen vormen zijn één van de belangrijkste principes bij het vormgeven van het onderwijs. Tijdens deze co-creatie ligt er een vernieuwde focus op het mogelijk maken van samenwerkend leren. Het onderwijs is op deze manier verbonden met de praktijk waarbij je werkt/ervaart en is verbonden met onderzoek waarbij je innoveert en ontwerpt (K. Poller, persoonlijke communicatie, 2 november 2021). De lectoraten vallen onder de onderzoekende factor in deze driehoek.

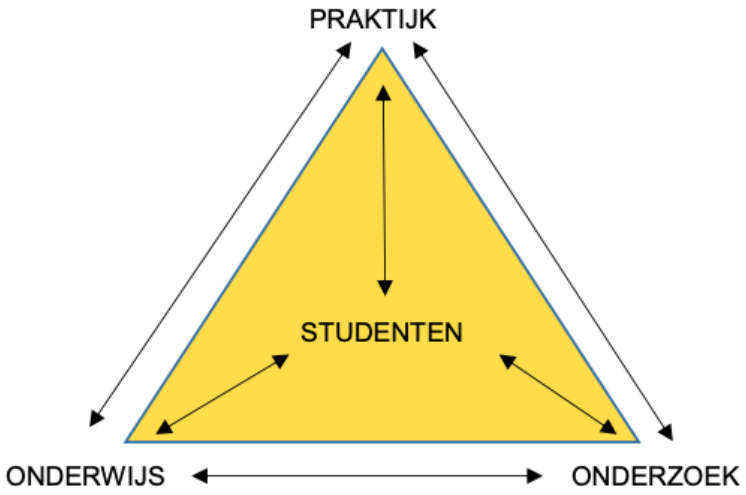

Figuur 1: Co-creatie driehoek (K. Poller, persoonlijke communicatie, 2 november 2021).

"Het realiseren van een sterke kwaliteitscultuur waarin die betrokkenheid vorm krijgt is ons doel voor de opleiding Social Work" (K. Poller, persoonlijke communicatie, 2 november 2021).
Kwaliteitszorg is een groot onderdeel van deze driehoek. De wil is groot om het werk zo goed mogelijk te doen. De Hogeschool van Arnhem en Nijmegen vindt het belangrijk dat de docententeams in gesprek blijven over wat goed gaat en wat minder goed gaat (K. Poller, persoonlijke communicatie, 2 november 2021).

Resultaten interviews

Voor dit onderzoek zijn er verschillende interviews afgenomen en op basis daarvan is er een overzicht gemaakt van de structuur binnen de opleiding Social Work op de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen. Dit overzicht (figuur 2) is besproken met onder andere mevrouw Annemarie Ketting, voorzitter van de opleidingscommissie Social Work (persoonlijke communicatie, 10 november 2021). Mevrouw Ketting gaf aan dat de opleiding dit zelf het liefste niet op deze manier in kaart brengt, omdat de opleiding als geheel gezien wil worden. Daarbij gaf ze ook aan dat een organogram niet anders in beeld gebracht kan worden. Voor dit onderzoek werkt het verhelderend om te zien wie er met elkaar in verbinding staan.

Volgens de heer Fernand van Westerhoven, Directeur Academie Mens en Maatschappij, hebben de inhoudscoördinatoren, de academiemanager en het curriculumcommissie de meeste invloed op het onderwijs binnen Social Work op de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen. Hij geeft aan dat zijn invloed als hoofd van de academie, beperkt is op het onderwijs. De onderwerpen die aan bod moeten komen worden vorm gegeven door docenten, onderzoekers, het werkveld en de studenten.

Volgens mevrouw Katja Poller, inhoudscoördinator leerjaar 1, (persoonlijke communicatie, 22 oktober 2021) vormen de managers, de inhoudscoördinatoren en de teamleiders de managementlaag van de opleiding Social Work. De inhoudscoördinatoren staan naast de teamleiders. Alle inhoudscoördinatoren samen richten zich op de inhoud van het curriculum, zij zijn de curriculumcommissie. De teamleiders gaan meer over het stukje bemensing en inzetplanning. Het is dus belangrijk dat de teamleiders en inhoudscoördinatoren goed met elkaar samenwerken. Annemarie Ketting (persoonlijke communicatie, 10 november 2021) vertelt dat de opleidingscommissie geen vaste taak heeft. Zij hebben overal een beetje inspraak in, vangen signalen op van studenten en docenten. De opleidingscommissie kijkt vervolgens naar oplossingen en maken dit bespreekbaar met de curriculumcommissie. Ook geeft de opleidingscommissie vooral veel advies aan de betrokkenen van de managementlaag.

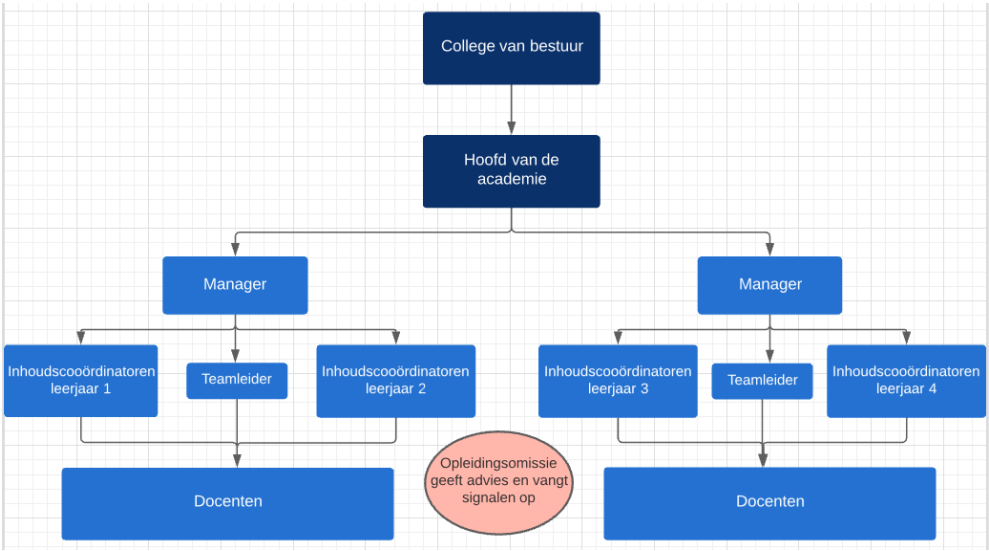

Figuur 2: Organogram opleiding Social Work van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen.

Bedrijfscultuur

Een bedrijfscultuur kan verschillend worden beschreven. Doelen en Weber (2018) beschrijven cultuur als volgt; “Het is een patroon van denken en doen van mensen, gebaseerd op overtuigingen wat goed en fout is.”. Bij bedrijfscultuur gaat het over de manier waarop het er dagelijks aan toe gaat in een bedrijf. Je kunt hierbij denken aan het feit of iemand zich thuis voelt op werk of juist het tegenovergestelde en met tegenzin naar werk toe gaat. Hierbij spelen normen en waarden een grote rol.

Sanders en Neuijen (1997) hebben via de vorm van een ui de bedrijfscultuur omschreven (figuur 3). In deze ui staan er verschillende lagen. Er wordt bedoeld dat hoe dichter je bij de binnenkant van de ui komt, hoe moeilijker iets is om te veranderen (Doelen & Weber, 2017).

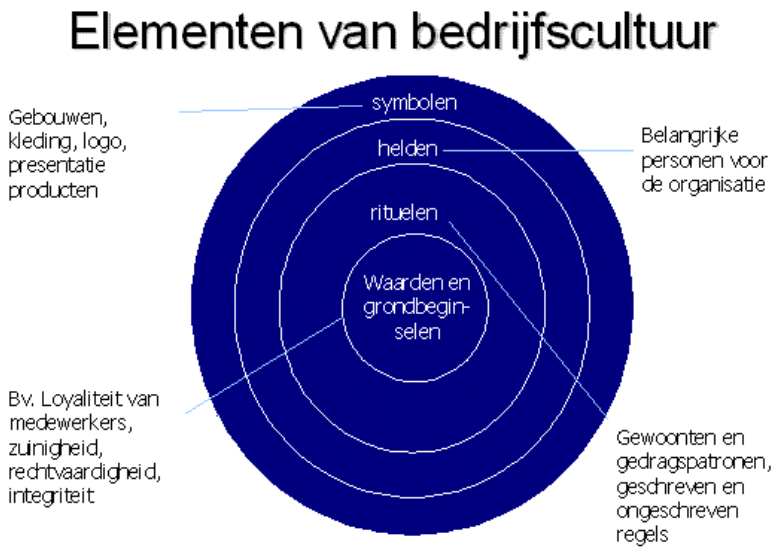

Figuur 3: Elementen van bedrijfscultuur (Managementsite, 2010).

Conclusie deelvraag 1

Aan de hand van het onderzoek dat gericht was op deze deelvraag is het nu helder hoe de structuur van de opleiding Social Work in elkaar zit en wie er allemaal inspraak en invloed hebben op het onderwijsprogramma. Het is belangrijk om je bewust te zijn van de cultuur en structuur binnen een organisatie, voordat je een verandering wilt aanbieden.
Naar voren is gekomen dat de opleiding Social Work sterk wil inspelen op veranderingen in de maatschappij. Als voorbeeld te noemen de complexiteit van hulpvragen waarbij je als sociaal werker moet kunnen samenwerken en een goede communicatie en uitwisseling moet kunnen hebben met meerdere betrokkenen.
Op organisatieniveau is er geconstateerd dat er geen directeur is die beslist over het onderwijsprogramma, maar dat dit meerdere personen zijn. Geconcludeerd kan worden dat de inhoudscoördinatoren een grote invloed hebben op het onderwijs, omdat zij de managementlaag zijn van Social Work en daarnaast ook de inhoud van het curriculum samenstellen. De opleidingscommissie is ook een belangrijk onderdeel in de opleiding die veranderingen plaats kunnen laten vinden. Het onderwijsprogramma ontstaat door de curriculumcommissie met invloeden van de opleidingscommissie, praktijk en onderzoek.

Deelvraag 2

Wat is er volgens de ontwikkelaars van de leerlijn ‘Betekenisvol samenwerken’ nodig om studenten van de opleiding Social Work op te leiden met voldoende kennis over meervoudige alliantie?

Om antwoord te vinden op de hoofdvraag, moet er gekeken worden naar deelvraag 2. In deze deelvraag komt de visie op meervoudige alliantie in het onderwijs van Social Work van de auteurs van de leerlijn ‘Betekenisvol samenwerken’ naar voren.

In het hoofdstuk ‘Probleemanalyse’ wordt het belang van meervoudige alliantie beschreven. Hierin komt naar voren dat een (jeugd)professional tegenwoordig kennis moet hebben over meervoudige alliantie, maar de vraag is hoe dit op een goede manier naar voren kan worden gebracht in het onderwijsprogramma van Social Work. Samen met de auteurs, tevens twee experts op het gebied van meervoudige alliantie, is er gekeken naar wat belangrijk is voor een professional die voldoende kennis heeft over meervoudige alliantie.

De twee experts waarmee er binnen het onderzoek is gesproken zijn mevrouw Patricia Akkermans en mevrouw Julia Stempel. Er is gekozen om met deze experts te kijken naar welke kennis een professional zou moeten hebben op het gebied van meervoudige alliantie. Dit omdat zij de leerlijn ‘Betekenisvol samenwerken’ hebben ontwikkeld. Deze leerlijn staat in het teken van samenwerken met een cliënt en de daarbij behorende context. In deze leerlijn wordt de meervoudige alliantie binnen de opleidingen in het sociale domein toegelicht aan de hand van de eindkwalificaties op bachelor en masterniveau.

Aan de hand van deze veelomvattende leerlijn over samenwerken, is er concreet gekeken naar wat een professional aan kennis moet hebben op het gebied meervoudige alliantie. Door middel van een creatieve interventie is er een overzicht gemaakt over wat essentieel is in het onderwijs, wat extra kan zijn in het onderwijs en in welke vorm dit naar voren kan worden gebracht (afbeelding 1). Door onderscheid te maken in de verschillende kolommen, is er een overzicht ontstaan waarin hoofd- en bijzaken gescheiden worden.

Afbeelding 1: Uitkomsten co-creatie (P. Akkermans & J. Stempel, persoonlijke communicatie, 16 november 2021).

De creatieve interventie is gebaseerd op affinity mapping, zoals beschreven staat in het boek 'Ontwerpen voor zorg en welzijn'. Bij affinity mapping gaat het om clusteren van data, inzichten en ideeën om zo een overzichtelijk geheel te creëren. Het is daarbij belangrijk om het visueel te maken door middel van post its (Van 't Veer et al., 2021, p.188). Er is gekozen om deze creatieve interventie uit te voeren, omdat creativiteit bijdraagt aan problemen oplossen en nieuwe mogelijkheden bedenken (Van 't Veer et al., 2021, p.51).

Nadat deze creatieve interventie is uitgevoerd, hebben de onderzoekers een overzicht gemaakt met de resultaten (figuur 5). In dit overzicht staan de resultaten op een concretere en overzichtelijke manier beschreven. Dit overzicht is vervolgens besproken en aangevuld door de inhoudscoördinatoren, wat u terug kunt vinden onder deelvraag 3.

Resultaten gesprek Patricia Akkermans en Julia Stempel

	Leerjaar 1	**Leerjaar 2**	**Leerjaar 3**
Wat moet er in?	- Enkelvoudige alliantie kennen + een 1 op 1 samenwerkingsrelatie aan kunnen gaan. - Meervoudige alliantie de basiskennis weten + de 4 dimensies. - Systeemtheorie, communicatietheorie en sociaal constructivisme. -Theorie van Anke Siegers 'De nieuwe route'.	- Basis kennis over meervoudige alliantie + de 4 dimensies. - Gesprek oefenen met meerdere personen, gezinscasus. - Kennis over oplossingsgericht en systeemgericht werken. - Samenwerkingsvaardigheden oefenen met collega's en medestudenten.	- Ervaring op doen met de complexe hulpvragen op stage en dit bespreken in de lessen. - Kennis over interprofessionele samenwerking. - Kennis over hoe je alliantie aangaat in de onvrijwillige hulpverlening. - Actuele en wetenschappelijke inzichten delen over (meervoudige) alliantie en interprofessionele samenwerking.
Wat zou mooi zijn?	- Je eigen socialisatie gericht op samenwerking - De complexiteit van een gezin laten zien in een casus.	- Kennis over onderzoeksinstrumenten en kunnen toepassen. - Gastlessen vanuit het lectoraat. - Evalueren met de praktijk over meervoudige alliantie.	- Reflecteren op meervoudige alliantie in je eigen praktijk. - SOFTA bespreken en korte stukjes coderen (max. 15 minuten). - Reflecteren op je eigen handelen door middel van de SOFTA.
In welke vorm?	- Kennisclips over (meervoudige) alliantie. - Gastlessen lectoraat. - In de vaardighedenlijn en/of kennislijn.	- Kennisclips over (meervoudige) alliantie. - In de vaardighedenlijn/kennislijn.	- Intervisie en supervisie. - In de les bespreekbaar maken.

Figuur 4: Tabel resultaten co-creatie (P. Akkermans & J. Stempel, persoonlijke communicatie, 16 november 2021).

Conclusie deelvraag 2

In figuur 4 staat het antwoord op de deelvraag; 'Wat is er volgens de ontwikkelaars van de leerlijn 'betekenisvol samenwerken' nodig om studenten van de opleiding Social Work op te leiden met voldoende kennis over meervoudige alliantie?' beschreven. In figuur 4 staat er op een concrete manier beschreven wat er terug moet komen in het onderwijsprogramma van Social Work volgens de twee auteurs van de leerlijn 'Betekenisvol samenwerken'.

Deelvraag 3

Wat zijn de behoeften van de inhoudscoördinatoren op het gebied van (meervoudige) alliantie in het onderwijsprogramma?

Om de hoofdvraag te kunnen beantwoorden, moet er gekeken worden naar deelvraag 3. Bij deelvraag 3 wordt er gekeken naar de behoeften van de inhoudscoördinatoren van Social Work op het gebied van (meervoudige) alliantie. Zoals in deelvraag 1 naar voren is gekomen, zijn de inhoudscoördinatoren belangrijke personen binnen de ontwikkeling van het onderwijsprogramma. Om deze reden is er in dit onderzoek besloten om de inhoudscoördinatoren als belangrijke stakeholders te zien en aansluitend op de behoefte die zij hebben een ontwerp te maken.

Om de behoeften van de inhoudscoördinatoren te onderzoeken, zijn er meerdere interviews geweest met de inhoudscoördinatoren van leerjaar 1, 2 en 3. Het ging hierbij om minder gestructureerde interviews waarbij de onderzoekers vooraf een aantal onderwerpen hadden opgeschreven waar ze het over wilde hebben. Meer informatie over het interview doen vindt u in het hoofdstuk 'Verantwoording'.

Tijdens deze gesprekken met de inhoudscoördinatoren is er gesproken over het feit dat de opleiding Social Work een jonge opleiding is (N. Zinad, persoonlijke communicatie, 1 november 2021). De opleidingen Sociaal Pedagogische Hulpverlening, Maatschappelijk werk en Dienstverlening en Culturele en Maatschappelijke Vorming zijn samengevoegd. Omdat de opleiding Social Work nog erg nieuw is, zijn er onderwerpen die nog doorontwikkeld kunnen worden. Zo zegt mevrouw Nabela Zinad, inhoudscoördinator leerjaar 2, over het samenvoegen van de opleidingen; "Soms heb je iets weggegooid, wat je niet had moeten weggooien. En dat is de fase waarin jullie nu zitten. (…) Wij zijn nog een hele jonge opleiding. Ik denk dat wij over vijf jaar weer heel ergens anders staan." (N. Zinad, persoonlijke communicatie, 1 november 2021).

Gedurende de verkennende interviews zijn er verschillende signalen naar voren gekomen. Ten eerste komt naar voren dat de inhoudscoördinatoren (meervoudige) alliantie heel belangrijk vinden. Allemaal geven ze aan dat kennis over en oefening met (meervoudige) alliantie van belang is voor een (beginnend) professional. In het hoofdstuk 'Analyse vanuit verschillende perspectieven' onder het stuk mesoniveau kunt u meer lezen over dit signaal.
Zo vertelde mevrouw Julia Stempel, inhoudscoördinator leerjaar 3, dat ze in de praktijk ziet dat studenten kennis nodig hebben over meervoudige alliantie.

> "Ik zie wel in de praktijk, dat dat zo van belang is. Zeker als je met meerdere hulpverleners samenwerkt, dat je ook weet hoe belangrijk het is om samen te werken. En dan niet alleen maar over de cliënt te hebben, maar ook met de cliënt samen mee aan tafel te zitten." (J. Stempel, persoonlijke communicatie, 12 oktober 2021).

Ten tweede is naar voren gekomen dat soms de onderlinge afstemming tussen de verschillende leerjaren niet optimaal is. De inhoudscoördinatoren geven aan dat veel dingen al goed gaan, maar dat er ook dingen zijn die nog ontbreken. Zo zegt mevrouw Poller het volgende daarover:

> "Maar wat ontbreekt is.., de afstemming is incidenteel. De ene docent doet het en de andere minder. Wat we nodig hebben is ook zoals beschreven staat dat we een leerlijn formuleren. Dat we weten hoe de leerjaren op elkaar aansluiten. En nu is het meer, hoe is het gelukt met de ontwikkeling." (K. Poller, persoonlijke communicatie, 22 oktober 2021).

Wanneer de onderzoekers dit navragen bij de andere inhoudscoördinatoren, geven zij ook aan dat ze onderlinge afstemming af en toe missen. Zo geven sommigen inhoudscoördinatoren aan niet te weten wat er allemaal in de andere leerjaren naar voren komt.

Daarnaast is er gevraagd naar hoe bekend de leerlijn 'Betekenisvol Samenwerken' is. Deze leerlijn is over het algemeen niet bekend onder inhoudscoördinatoren, maar ze stonden open voor meer informatie hierover.

In de interviews met de inhoudscoördinatoren is doorgevraagd naar wat helpend zou kunnen zijn om de last rondom deze twee signalen te kunnen verminderen.

> "Weet je wat tof zou zijn. Dat zou eigenlijk een soort leerlijn zijn die bestaat als een soort bouwkast systeem. Dus waar je opdrachten of filmpjes in hebt. En dan misschien met een ordening geschikt voor jaar 1 of voor niveau 1 of geschikt voor niveau 2. En dat docenten dan even een la open kunnen trekken en kunnen zeggen; die oefening, die sluit aan." (K. Poller, persoonlijke communicatie, 22 oktober 2021).

In dit citaat komt een voorbeeld naar voren waarbij een behoefte wordt uitgesproken. De onderzoekers hebben gekeken naar meerdere citaten van inhoudscoördinatoren waarin voorbeelden en behoeftes zijn uitgesproken. Daarmee zijn de onderzoekers verder gaan kijken naar een eventueel ontwerp en is er gebruik gemaakt van co-creëren. Meer over het ontwerpproces kunt u lezen in het hoofdstuk 'Ontwerp'.

Conclusie

Er kan geconcludeerd worden dat er twee behoeften naar voren komen vanuit de inhoudscoördinatoren. Ten eerste moet (meervoudige) alliantie een plek krijgen in het onderwijs. Daarbij geven de inhoudscoördinatoren aan niet precies te weten hoe dit vorm te geven binnen het onderwijsprogramma. Ten tweede kan de onderlinge afstemming tussen de verschillende leerjaren beter.

Conclusies

In dit hoofdstuk wordt er op basis van de onderzoeksresultaten een conclusie geformuleerd om de hoofdvraag te beantwoorden: 'Wat gaat helpen om meervoudige alliantie een onderdeel te laten zijn in het onderwijsprogramma binnen de opleiding Social Work aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen?'.

Uit het literatuur- en praktijkonderzoek is gebleken dat meervoudige alliantie een plek moet krijgen in het onderwijsprogramma binnen de opleiding Social Work. Vanuit de onderzochte literatuur komt naar voren dat er steeds meer gezinnen zijn die kampen met complexe problemen waardoor er de afgelopen jaren meer complexe hulpvragen zijn gekomen binnen de hulpverlening (Het Centraal Bureau van de Statistiek, 2020; Van der Steege et al., 2020; Nederlands jeugdinstituut 2020). Met de stijging van de complexiteit in de hulpverlening, kom je als (jeugd)professional vaker in aanraking met meerdere personen en hulpverleners rondom een jeugdige. De Hogeschool van Arnhem en Nijmegen wil het onderwijs laten aansluiten bij een sterk veranderende maatschappij (K. Poller, persoonlijke communicatie, 2 november 2021). Om die reden is het nodig dat een sociaal werker wordt opgeleid tot een professional met kennis over meervoudige alliantie.

Uit de resultaten van deelvraag 1, 'Hoe komt het onderwijsprogramma van de opleiding Social Work van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen tot stand?', is naar voren gekomen dat de inhoudscoördinatoren van de leerjaren 1,2 en 3 een grote invloed hebben op de inhoud van het onderwijsprogramma. Deze inhoudscoördinatoren zien in dat kennis over meervoudige alliantie van belang is voor een (jeugd)professional in het sociale domein. Daarbij is voor hen de vraag hoe en in welke hoeveelheid dit onderwerp terug moet komen. Deze vraag is onderzocht onder deelvraag 2, 'Wat is er volgens de ontwikkelaars van de leerlijn 'betekenisvol samenwerken' nodig om studenten van de opleiding Social Work op te leiden met voldoende kennis over meervoudige alliantie?'. De resultaten van deze deelvraag zijn verwerkt in een overzicht door middel van co-creatie, waarin concreet te zien is wat er nodig is om (jeugd)professional op te leiden met voldoende kennis over meervoudige alliantie. Om dit overzicht aan te laten sluiten bij de inhoudscoördinatoren van de opleiding Social Work is er gekeken naar de behoeften van hen. In deelvraag 3, 'Wat zijn de behoeften van de inhoudscoördinatoren op het gebied van (meervoudige) alliantie in het onderwijsprogramma?' zijn er meerdere resultaten naar voren gekomen. Er kwamen twee behoeften naar voren; meervoudige alliantie moet een plek krijgen in het onderwijsprogramma van Social Work en de onderlinge afstemming tussen de verschillende leerjaren is incidenteel en kan verbeterd worden volgens de inhoudscoördinatoren.

Aan de hand van deze conclusie is er een ontwerp tot stand gekomen dat aansluit bij de behoeften van de inhoudscoördinatoren en gaat helpen om meervoudige alliantie een onderdeel te laten zijn in het onderwijsprogramma van Social Work. Het ontwerp is het antwoord op de hoofdvraag. Hoe het ontwerp tot stand is gekomen zal verder beschreven worden hieronder in het ontwerpproces.

Ontwerp

Zoals in de conclusie is omschreven, dient dit ontwerp als antwoord op de hoofdvraag: “Wat gaat helpen om meervoudige alliantie een onderdeel te laten zijn in het onderwijsprogramma binnen de opleiding Social Work aan de HAN?”. Het ontwerp kunt u vinden in bijlage G.

Dit ontwerp is een infographic waarin concreet zichtbaar is hoe meervoudige alliantie per leerjaar in het onderwijs naar voren gebracht kan worden. De infographic is vormgegeven met kleuren, omdat kleuren onbewust je hersenen, emoties en humeur beïnvloeden. Het gebruiken van kleur is een krachtig onderdeel bij het creëren van een ontwerp (Lammers, 2015).

Naast de infographic is er ook een digitale boekenkast opgesteld waarin bronnen, kennisclips, boeken en studies beschreven staan. Deze digitale boekenkast is gemaakt voor inhoudscoördinatoren en docenten zodat zij informatie ter beschikking hebben over meervoudige alliantie. Deze bronnen kunnen worden gebruikt wanneer zij een les willen voorbereiden. De digitale boekenkast is een open document dat aangevuld en aangepast kan worden en daardoor snel te vernieuwen is. Zoals in het visiedocument van de HAN sociaal werk (2018) beschreven staat, is het belangrijk om als Hogeschool in te spelen op actuele veranderingen en ontwikkelingen (K. Poller, persoonlijke communicatie, 2 november 2021). Om het ontwerp aan te laten sluiten bij de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, hebben de onderzoekers ervoor gekozen om het een open document te laten worden wat weer verder ontwikkeld kan worden.

Ontwerpproces

Nadat de behoeften van de inhoudscoördinatoren zijn geïnventariseerd, is het ontwerpproces begonnen. Binnen het ontwerpproces is veel gebruik gemaakt van co-creatie. Zoals in deelvraag 2 beschreven staat is er een overzicht gemaakt met de auteurs van de leerlijn ‘Betekenisvol samenwerking. Hierin staat concreet beschreven wat er op het gebied van meervoudige alliantie moet terugkomen in de verschillende leerjaren van Social Work. Met dit overzicht zijn de onderzoekers naar de inhoudscoördinatoren gegaan en door middel van co-creatie is ervoor gezorgd dat de inhoudscoördinatoren invloed hebben gehad op het ontwerp. Tijdens verschillende gesprekken met inhoudscoördinatoren konden zij aanpassingen doen en aanbevelingen geven over dit schema. Deze manier van co-creëren heet Lo-Fi prototyping en zal hieronder toegelicht worden. Het uiteindelijke ontwerp is gebaseerd vanuit al deze co-creaties. In figuur 5 ziet u het schema waarin de co-creatie zichtbaar wordt.

Co-creatie met:
- Julia Stempel (inhoudscoördinator leerjaar 3) en Patricia Akkermans, auteurs van de leerlijn 'Betekenisvol samenwerken'.
- Nabela Zinad, inhoudscoördinator leerjaar 2.
- Katja Poller, inhoudscoördinator leerjaar 1.

	Leerjaar 1	Leerjaar 2	Leerjaar 3
Wat moet er in?	- Enkelvoudige alliantie kennen + een 1 op 1 samenwerkingsrelatie aan kunnen gaan. - Meervoudige alliantie de basiskennis weten + de 4 dimensies. - Systeemtheorie, communicatietheorie en sociaal constructivisme. Systeemtheorie benoemen kan wel en komt oppervlakkig aan bod. Leerjaar 1 is te vroeg om in te duiken op de systeemtheorie. - Samenwerkingsvaardigheden oefenen met collega's en medestudenten. -360 graden feedback. -Theorie van Anke Siegers 'De nieuwe route'.	- Basis kennis over meervoudige alliantie + de 4 dimensies. - Gesprek oefenen met meerdere personen, gezinscasus. Laat het een gezamenlijke opdracht worden. Een soort debat, discussie, kennisclip maken/oefenen. Het gesprek ook kunnen sturen. - Kennis over oplossingsgericht en systeemgericht werken. Systeem gericht werken zou in leerjaar 2 aan bod moeten komen. - Samenwerkingsvaardigheden oefenen met collega's en medestudenten. 360 graden feedback. Focussen op peerfeedback. Geen cijfer, maar een soort vinkje/voorwaarde voor een deelname aan een toets. - Kennis over interprofessionele samenwerking. → Kennis over hoe je alliantie aangaat in de onvrijwillige hulpverlening.	- Ervaring op doen met de complexe hulpvragen op stage en dit bespreken in de lessen. Verplicht twee keer een beroepsdilemma inbrengen in de lessen. - Kennis over interprofessioneel onderzoek/ interprofessionele samenwerking. - Actuele en wetenschappelijke inzichten delen over (meervoudige) alliantie en interprofessionele samenwerking. Interventies gaat verkennen. - Reflecteren op je eigen handelen door middel van de SOFTA.
Wat zou mooi zijn?	- Je eigen socialisatie gericht op samenwerking (Bij moeten). (Bij moeten. Socialisatie zit er al wel in, maar nog niet gericht op samenwerking. - De complexiteit van een gezin laten zien in een casus. (Bij moeten, past bij systeemtheorie. Mooi als voorbeelden)	- Kennis over onderzoeksinstrumenten en kunnen toepassen. - Gastlessen vanuit het lectoraat. Ook ervaringsdeskundigen, best practices. Blunders van professionals horen. Zelfregiecentrum hierover lessen laten geven. - Evalueren met de praktijk over meervoudige alliantie. Interview stagebegeleider	- Reflecteren op meervoudige alliantie in je eigen praktijk. - SOFTA bespreken en korte stukjes coderen (max. 15 minuten). - Reflecteren op je eigen handelen door middel van de SOFTA. - Multidisciplinair overleg
	- Ervaringsdeskundige gesprek. Voorbeelden van goede en foute meervoudige alliantie.		Videotraining van Marion van Hattum. Hoe kan je leren van je blunders en blijft de meervoudige alliantie gewaarborgd.
In welke vorm?	- Kennisclips over (meervoudige) alliantie. - Gastlessen lectoraat. - In de vaardighedenlijn en/of kennislijn. - Concept van meervoudige alliantie in de kennislijn of themadeel of gespreksvaardigheden. - Themadeel en vaardighedenlijn praktijkleren - Observatietechnieken - Video opdracht; bekijk of je de 4 dimensies terug ziet.	- Kennisclips over (meervoudige) alliantie. - In de vaardighedenlijn/kennislijn. - Concept van meervoudige alliantie in de kennislijn - Themadeel en vaardighedenlijn praktijkleren - Observatietechnieken	- Intervisie en supervisie. - In de les themadeel bespreekbaar maken. In de les bespreekbaar maken en toetsen. Verbinden aan 'professionele ontwikkeling'. Een soort nulmeting, tussenmeting en nameting.

Figuur 5: Resultaten van alle co-creaties.

Het ontwerp testen

Om een ontwerp te maken dat goed aansluit bij de praktijkcontext, is het belangrijk dat er een goede wisselwerking is tussen het ontwerpproces en de praktijk. Een eerste voorwaarde hiervoor is dat je als onderzoeker/ontwerper de praktijkplek goed leert kennen. Daarna is het volgens de ideationfase, zoals deze beschreven staat in het boek 'Ontwerpen voor zorg en welzijn', van belang om de uiteindelijke gebruikers van je ontwerp bij het ontwerpen te betrekken. Een stap zetten voor je ontwerp, zou je eigenlijk nooit moeten doen zonder dat je de doelgroep erbij betrekt (Van 't Veer, Wouters, Veeger & Van der Lugt, 2021, p. 58 en 111).

Tijdens het onderzoek zijn de onderzoekers meerdere malen in contact geweest met de inhoudscoördinatoren. Doordat er aan de hand van co-creatie is gewerkt, is het ontwerp vaak besproken, veranderd en getest. Op deze manier is er gewerkt met Lo-Fi prototyping. Bij Lo-Fi prototyping test je het ontwerp door middel van het prototype nog simpel en schetsmatig te houden. Dit zorgt ervoor dat je allereerst richt op de essentie van het ontwerp, zodat je later in kan gaan op de details. Dit Lo-Fi prototype ging allereerst in dit onderzoek alleen over de inhoud van het ontwerp (figuur 5). Deze manier van Lo-Fi prototyping was vooral in het begin van de ontwerpfase efficiënt want hierdoor konden er sneller inhoudelijke aanpassingen gedaan worden. Daarbij doorloop je veel herhaling en dat is altijd goed voor de ontwikkeling van het ontwerp (Van 't Veer et al., 2021, p. 117 en 249).

Na de Lo-Fi prototyping heeft het ontwerp meer vorm gekregen. Het concept product is opgestuurd naar de inhoudscoördinatoren, voorzitter van de opleidingscommissie en de opdrachtgever vanuit het lectoraat Werkzame Factoren in de Jeugd- en Opvoedhulp om er feedback op te vragen en te testen. De inhoudscoördinatoren hebben feedback gegeven op het product middels een feedbackformulier. Wat de onderzoekers met de gekregen feedback hebben gedaan is te lezen in het portfolio onder het hoofdstuk 'Feedbackformulieren' en 'Aanpassingen product'.

Discussie

In dit onderzoek is ervoor gekozen om het onderzoek en ontwerp te richten op de inhoudscoördinatoren van leerjaar 1, 2 en 3 van de opleiding Social Work. Deze inhoudscoördinatoren zijn individuen met allemaal een eigen visie en referentiekader. De onderzoekers zijn zich ervan bewust dat bij herhaling van dit onderzoek de resultaten kunnen verschillen, omdat het voor kan komen dat de functie van een inhoudscoördinator kan worden ingevuld door een ander individu.

Per leerjaar zijn er twee inhoudscoördinatoren binnen de opleiding Social Work. Door tijd en drukte hebben de inhoudscoördinatoren van leerjaar 1 en leerjaar 2 ervoor gekozen om één van de twee inhoudscoördinatoren in gesprek te laten gaan met de onderzoekers. Hierdoor hebben de onderzoekers twee inhoudscoördinatoren niet kunnen spreken. Mede hierdoor kan het zijn dat de resultaten van dit onderzoek zullen veranderen wanneer dit onderzoek opnieuw uitgevoerd wordt.

Gedurende dit onderzoek is er in de probleemanalyse op microniveau uitgegaan van jeugdprofessionals. Hierin staat ook een stukje beschreven dat gaat over studenten van de opleiding Social Work. Social Work is een grote opleiding, met veel studenten op verschillende leerjaren. De onderzoekers zijn zich bewust van het feit dat de mening van een kleine groep studenten is bevraagd. Wat het onderzoek sterker had kunnen maken is, wanneer er een grotere groep studenten was ondervraagd. In dit onderzoek is daar helaas geen tijd voor geweest.

In het hoofdstuk 'Probleemanalyse' literatuur staat systeemgericht werken beschreven. Hierin wordt toegelicht dat systeemgericht werken overeenkomsten heeft met meervoudige alliantie. Systeemgericht werken is niet de enige methode die overeenkomsten heeft met meervoudige alliantie. Zo hebben bijvoorbeeld de communicatietheorie en het sociaal constructivisme, oplossingsgericht werken en de methode Krachtwerk ook een aantal overeenkomsten met meervoudige alliantie. Als onderzoeker, maar ook als lezer, is het van belang om hiervan bewust te zijn.

In het onderzoek staat beschreven hoe de betrouwbaarheid en validiteit tijdens dit onderzoek zijn gewaarborgd. Daarbij zijn de onderzoekers zich ervan bewust dat volledige betrouwbaarheid en volledige validiteit in praktijkgericht onderzoek niet altijd mogelijk is. Wanneer je onderzoek doet in de sociale beroepscontext is het bijna niet haalbaar om een specifieke onderzoekssituatie opnieuw na te bootsen. Het is daardoor nauwelijks mogelijk om volledig betrouwbare onderzoeksresultaten te creëren (Van Donk & Van Lanen, 2015, p.45). Daarnaast zijn er tijdens onderzoek doen altijd verschillende factoren die een onderzoek beïnvloeden. Als onderzoeker kun je je nooit helemaal bewust zijn van al deze invloeden, waardoor het onderzoek ook niet helemaal valide is (Van Donk & Van Lanen, 2015, p.42).

Aanbevelingen

Uit het onderzoek is gebleken dat de opleiding Social Work graag wil inspelen op maatschappelijke ontwikkelingen. Onder inhoudscoördinatoren blijkt dat ze meervoudige alliantie graag in het onderwijsprogramma terug willen laten komen. De infographic en de digitale boekenkast geven overzicht en bieden handvatten om lessen te ontwikkelen over meervoudige alliantie. Een aanbeveling voor een vervolgonderzoek zou kunnen zijn om meervoudige alliantie verder te conceptualiseren. Denk daarbij aan concrete les vormen op de verschillende onderwijsniveaus. Daarmee zou de digitale boekenkast aangevuld kunnen worden.

Een tweede aanbeveling voor een vervolgonderzoek is om onderzoek te doen naar hoe docenten binnen de opleiding Social Work geprofessionaliseerd kunnen worden over het onderwerp meervoudige alliantie. Hiermee krijgen de docenten meer kennis over meervoudige alliantie en zal het onderwerp levend blijven binnen de opleiding Social Work.

Een laatste aanbeveling voor vervolgonderzoek zou kunnen zijn om een werkgroep op te zetten met betrekking tot de ontwikkeling van meervoudige alliantie in het onderwijs. Het zou mooi zijn om de vraag te stellen; Hoe ga je meervoudige alliantie in het onderwijs verduurzamen?.

Literatuurlijst

123RF. (z.d.). *Man met megafoon.* Geraadpleegd op 17 december 2021, van https://nl.123rf.com/photo_14767866_3d-mensen-menselijk-karakter-spreken-op-megafoon-in-de-voorkant-van-de-menigte-3d-render-illustratie.html?vti=lqaq15coxmoejxnuvn-1-15

Beeldkompas. (z.d.). *Wat is een infographic?.* Geraadpleegd op 17 december 2021, van https://www.beeldkompas.nl/kennisbank/wat-is-een-infographic

Bolt, A. (2020). *Het gezin centraal: Handboek voor ambulant hulpverleners* (12e druk). Amsterdam: SWP.

Commissie herziening Nederlandse gedragscode wetenschappelijke integriteit. (2018). Nederlandse gedragscode wetenschappelijke integriteit. KNAW; Nederlandse Federatie van Universitair Medische Centra; NWO; TO2-federatie; Vereniging Hogscholen; VSNU. https://doi.org/10.17026/dans-2cj-nvwu

Doelen, A., & Weber, A. (2018). *Organiseren en managen (vierde druk).* Groningen: Noordhoff.

Encyclo.nl. (z.d.). *Curriculum definities.* Geraadpleegd op 17 december 2021, van https://www.encyclo.nl/begrip/curriculum

Gezamenlijke beroepsverenigingen. (2018, januari). *Evaluatie jeugdwet De stem van de professional. Geraadpleegd op 7 december 2021, van* https://professionaliseringjeugdhulp.nl/assets/pdf-overig/PJJ-1803-Evaluatie-jeugdwet-digitaal-def.pdf

Het Centraal Bureau voor de Statistiek. (2020, 2 oktober). *Kinderen in complexe gezinsverbanden.* Geraadpleegd op 8 december 2021, van https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/statistische-trends/2020/kinderen-in-complexe-gezinsverbanden?onepage=true

Het Centraal Bureau voor de Statistiek. (2020, 2 oktober). *Ruim een half miljoen minderjarige in complexe gezinnen.* Geraadpleegd op 8 december 2021, van https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2020/40/ruim-een-half-miljoen-minderjarigen-in-complexe-gezinsverbanden

Hogeschool van Arnhem en Nijmegen. (z.d.). *Onderzoek.* Geraadpleegd op 14 december 2021, van https://www.han.nl/onderzoek/lectoraten/lectoraat-werkzame-factoren-in-de-jeugd-en-opvoedhulp/onderzoek/index.xml

Hogeschool van Arnhem en Nijmegen. (z.d.). *Werkzame factoren in de jeugd- en opvoedhulp.* Geraadpleegd op 14 december 2021, van https://www.han.nl/onderzoek/lectoraten/lectoraat-werkzame-factoren-in-de-jeugd-en-opvoedhulp/#

Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, Kinderombudsman, Nationale Ombudsman, Nederlandse Zorgautoriteit, & Raad voor Volksgezondheid & Samenleving. (2021). *Samen verder.* Geraadpleegd op 7 oktober 2021, van https://www.nationaleombudsman.nl/uploads/inline-files/Samen%20verder_0.pdf

Kluijver, B. (2021, 26 mei). *Steeds meer oog voor kind in gezin met meervoudige problematiek.* Geraadpleegd op 8 december 2021, van https://www.zorgwelzijn.nl/steeds-meer-oog-voor-kind-in-gezin-met-meervoudige-problematiek/

Lammers, B. (2015, 4 augustus). *De invloed van kleur op je hersenen.* Geraadpleegd op 29 november 2021, van https://www.frappant.com/blog/invloed-van-kleur-op-hersenen/

Landelijk opleidingsdocument Sociaal werk. (februari 2017). *Landelijk opleidingsdocument Sociaal werk.* Den Haag: Swp.

Managementsite. (2010, 2 juli). *Dimensies van organisatiestructuur.* Geraadpleegd op 24 november 2021, van https://www.managementsite.nl/dimensies-organisatiecultuur

Movisie. (2015, 17 juli). *8 tips voor interdisciplinaire samenwerking in een wijkteam.* Geraadpleegd op 7 december 2021, van https://www.movisie.nl/artikel/8-tips-interdisciplinaire-samenwerking-wijkteam

Narayan, K. (2019). *De therapeutische alliantie in de startfase van de IAG.* (Masterscriptie). Orthopedagogiek, Amsterdam.

Nederlands jeugdinstituut. (2020, 21 oktober). *Betere zorg voor kinderen, jongeren en gezinnen in de meest kwetsbare omstandigheden en/of met de meest complexe problemen.* Geraadpleegd op 7 december 2021, van https://www.nji.nl/sites/default/files/2021-07/Betere-zorg-voor-kinderen-jongeren-gezinnen-in-meest-kwetsbare-omstandigheden-en-met-meest-complexe-problemen.pdf

Nederlandse jeugdinstituut. (2021, 29 juli). *Cijfers over gezinnen.* Geraadpleegd op 7 december 2021, van https://www.nji.nl/cijfers/gezinnen

Nederlandse jeugdinstituut. (2020, 1 december). *Cijfers over gezinnen met meervoudige en complexe problemen.* Geraadpleegd op 8 december 2021, van https://www.nji.nl/cijfers/gezinnen-met-meervoudige-en-complexe-problemen

Nederlands jeugdinstituut. (z.d.). *Professionalisering; in het kort.* Geraadpleegd op 6 december 2021, van https://www.nji.nl/professionalisering/in-het-kort

Nederlandse jeugdinstituut. (2019, 8 oktober). *Werkdruk in de jeugdzorg toegenomen.* Geraadpleegd op 6 december 2021, van https://www.nji.nl/nieuws/werkdruk-in-de-jeugdzorg-toegenomen

Nederlandse vereniging van pedagogen en onderwijskundige, Nederlands Instituut van Psychologen & Nederlandse Vereniging van Maatschappelijk Werkers. (2014, mei). *Professioneel Statuut Jeugdzorg.* Geraadpleegd op 17 december 2021, van https://www.jeugdzorgnederland.nl/wp-content/uploads/2017/03/professioneel-statuut-jeugdzorg.pdf

Noordegraaf, M. (2012). *Lectorale rede: Gezin in gesprek. Systeemgericht werken met jongeren en hun gezinnen.* (Onderzoek). Pedagogiek, Ede.

Nu.nl. (2021, 20 april). *Te veel problemen in complexe jeugdzorg, organisaties gaan onderzoek doen.* Nu.nl. Geraadpleegd op 7 oktober 2021, van https://www.nu.nl/binnenland/6128675/te-veel-problemen-in-complexe-jeugdzorg-organisaties-gaan-onderzoek-doen.html

Pijnenburg, H., Hermanns, J., Van Yperen, T., Hutschemaekers, G., & Van Montfoort, A. (2010). *Zorgen dat het werkt: Werkzame factoren in de zorg voor jeugd.* Amsterdam: SWP.

Remmerswaal, J. (2015). *Begeleiden van groepen: groepsdynamica in praktijk.* Houten: Bohn Stafleu van Loghum.

Rothfusz, J. (2019). *Ethiek in sociaal werk.* Pearson.

Van der Aar, M. (2019, 18 maart). Geraadpleegd op 6 december 2021, van https://www.jeugdzorg-werkt.nl/het-vijf-voor-twaalf-jeugdzorg

Van der Donk, C., & Van Lanen, B. (2017). *Praktijkonderzoek in zorg en welzijn.* Coutinho

Van der Steege, M., De Veld, D., & Zoon, M. (2020). *Richtlijn Gezinnen met meervoudige en complexe problemen voor jeugdhulp en jeugdbescherming.* Geraadpleegd op 8 december 2021, van https://richtlijnenjeugdhulp.nl/wp-content/uploads/2020/06/Richtlijn-Gezinnen-met-meervoudige-en-complexe-problemen.pdf

Van der Steege, M., Stals, K., Van Vliegen, P., & Naber, V. (2021, 5 maart). *Agenda Vakmanschap Jeugdprofessionals.* Geraadpleegd op 6 december 2021, van https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiCz_vXic_0AhUT8rsIHSRTB8MQFnoECAkQAQ&url=https%3A%2F%2Fvoordejeugd.nl%2Fdocuments%2F224%2FInhoudelijke-Agenda-Vakmanschap-Jeugdprofessionals-2021.pdf&usg=AOvVaw0rHhKdIGoOXB9tm6j7RhsT

Van Hattum, M. (2018). *Samenwerken als uitdaging voor effectieve jeugd- en opvoedhulp.* Geraadpleegd op 22 september 2021, van https://www.han.nl/nieuws/2020/12/han-lector-van-hattum-bepleit-meervoudige-alliantie-in-jeugd-en-opvoedhulp/samenwerken_als_uitdaging_voor_effectieve_jeugd-_en_opvoedhulp_door_marion_van_hattum_web.pdf

Van Mameren-Broers, S. (Reds). (2018). *Systeemgericht werken in sociale beroepen.* Amsterdam: Boom.

Van ’t Veer, J., Wouters, E., Veeger, M., & van der Lugt, R. (2021). *Ontwerpen voor zorg en welzijn.* Uitgeverij Coutinho.

Zoon, M., Rooijen, K., & Berg-Le Clercq, T. (2020). *Wat werkt in de hulp aan gezinnen met meervoudige en complexe problemen?.* Geraadpleegd op 9 december 2021, van https://www.nji.nl/sites/default/files/2021-06/Wat-werkt-in-hulp-aan-gezinnen-met-meervoudige-en-compleze-problemen.pdf

Zorg voor innoveren. (z.d.). *Wat is implementatie?.* Geraadpleegd op 17 december 2021, van https://www.zorgvoorinnoveren.nl/implementatie/wat-is-implementatie

Bijlagen

Bijlage A t/m bijlage E: de gebruikte stukken van getranscribeerde interviews

Bijlage A: Interview Katja Poller

Datum: 22 oktober 2021

Hoe ziet de organisatiestructuur eruit?

Nou, we hebben, dus naast de inhoud coördinatoren staat in elk geval de teamleiders. En de opdeling is inhoudscoördinatoren richt zich dus op de inhoud van het curriculum. En de teamleider gaat over bijvoorbeeld bemensing, het stukje inzetplanning. Maar het heeft natuurlijk heel veel raakvlakken he. Als duidelijk is; hier is geen budget voor, dan kan ik best wat willen met de inhoud, maar dan kan het niet. IN die zin, moeten we echt goed samenwerken. Dit is, dit niveau; ehm. Daar boven hangt.. hoe is dat genoemd eigenlijk.. ehm. Voor jaar 1 en 2 een soort opleidingsmanager. Maar ik weet eigenlijk niet goed of dat de goede benaming is. En jaar 3 en 4 heeft weer een andere manager. En die werken dan samen. Ehm. Het lastige is dat samen vormen, die managers, de IC'ers en de teamleiders de managementlaag van Social work. Daar boven hangt het hoofd van de academie. De grote baas zeg maar. En boven hem, is weer het CVB wat ook bepaalde richtlijnen vast legt. Dus het spelveld is redelijk gekaderd, zeg maar. En wat het ook nog enigszins soms in transparant en lastig maakt, over meervoudige alliantie gesproken. (gelach).
In die managementlaag he, waar die teamleiders, IC'ers en die managers vertegenwoordigd zijn. Werken we met …..., dus jij bent verantwoordelijk met iemand anders voor een onderwerp als internationalisering of onderwijslogistiek. En alles wat je doet op een opleiding, heeft uiteindelijk weer impact op hoe je het kunt doen en wat je kunt doen. Want stel dat je denkt; oh we gaan werken met groepen of gespreksvoering met groepen. Daar gaan we echte les in geven. Daar moeten we ook docenten voor bekwamen. Het is ook een professionalisering traject te verzorgen

Toolkit is wat studenten krijgen. Wordt deze toolkit ook gedeeld met leerjaar 2? Zodat de docenten weten dit hebben de studenten in leerjaar 1 gehad.

Nou nee, omdat dit te gedetailleerd is. Daar heeft een leerjaar niet zoveel aan. Ik kan je een toolkit laten zien. *laat toolkit zien*
Wat we wel hebben is dat we elk studiejaar gaan we een tweedaagse doen. dan komt de hele opleiding twee dagen bij elkaar en dan is een onderdeel kennis maken met. De verschillende leerjaren geven presentaties aan elkaar. Jaar twee heeft deze presentaties ook gehad.
En we kunnen de tegels op onderwijs online inzien. Dan zouden we daar kunnen kijken als we leerdoelen willen zien.
Maar wat ontbreekt is, de afstemming is incidenteel. De ene docent doet het en de andere minder. Wat we nodig hebben is ook zoals hier beschreven staat dat we een leerlijn formuleren. Dat we weten hoe de leerjaren op elkaar aansluiten. En nu is het meer, hoe is het gelukt met de ontwikkeling. En dan komt meer door hoe de ontwikkeling is verlopen van social work. Nu naderhand, nadat de meeste dingen staan, kunnen kijken oke zijn er lijnen of rare sprongetjes te ontdekken.
Dus dat gaan we nu langzaam opstarten.

Bijlage B: Interview Nabela Zinad

Datum: 1 november 2021

Wat ons op viel was in het gesprek met Iris, en dat was dat er bij SPH wel gesprekken met meerdere personen. Of in ieder geval dat was wel een thema wat een periode gebeurde. En dan denk ik waarom hebben wij dat nooit gehad en wat is de keuze dat dit nooit naar Social Work is gezet.
Ik ben onderdeel geweest van die ontwikkeling. Julia en Iris niet. Ik weet nog, want ik kom van SPH. En daar hadden we inderdaad 1 periode systeemgericht werken. Daar kwam ook casemanagment naar voren dat kan je heel goed vergelijken met het meervoudige alliëren.

"Soms heb je iets weggegooid, wat je niet had moeten weg gooien. En dat is de fase waarin jullie nu zitten."- (28.20)

Als wij zeggen; wij willen meer het systeemgericht werken terughalen, dan past dat perfect bij het blauwe boekje (opleidingsdocument). Dat spreekt elkaar niet tegen. Maar de ene opleiding heeft er meer kaas van gegeten, in de manier waarop ze het onderwijs vertalen, dan de ander. En het merendeel van de tweedejaars, die … kwamen, waren van MWD. Ik was de enige die vanuit SPH kwam.

Ja, zoiets hadden we al begrepen.

Ik denk dat het heeft te maken dat SPH heel erg op dat alliëren zit en MWD meer op het dienstverlenende stuk en wij zaten veel meer op het hulpverlenende stuk.

Hoe zit het met de afstemming onderlinge bij de leerjaren? Want jij noemde net de voorbeelden van de leerjaren wat fijn zou moeten zijn. Hoe is die afstemming? Spreken jullie elkaar?
Ja, dat doen wij in de curriculum commissie. Daar zitten alle inhoud coördinatoren van alle leerjaren. Die stemmen inderdaad af op Body of Knowledge en Skills. Dus we stemmen wel af, maar we zijn nog maar net vier jaar bezig, dus dat onderwijs is harstikke nieuwe. De afstemming zit meer op speerpunten wat grotere onderwerpen betreffen. Dus dan zijn het meer; welke concepten vinden wij belangrijk? De afstemming is nog in grotere lijnen. Waar jullie op zitten, is een veel specifieker en gerichter concept. Daar komen we niet eens aan toe, of iemand moet het agenderen. Bijvoorbeeld dit; wij moeten echt wat meer gaan doen met het systeemgericht kunnen werken en daar is meervoudig alliëren onderdeel van. Hoe laten we dat terugkomen in jaar 1, 2 en 3. Iemand moet het gaan thematiseren, maar we zullen het er allemaal over eens zijn dat het een belangrijke plek heeft. Maar we zitten nu vooral af te stemmen op; wat zijn onze algemene speerpunten? Wat zijn de thema's die we in het onderwijs laten terugkomen. Daar zijn we afstemming over aan het zoeken. Maar we zijn niet zo specifiek in de materie gegaan, om het te hebben over bepaalde methodische benaderingen. Daar zijn we nog niet. Er zijn nog tig dingen die we willen doen.

"Wij zijn nog een hele jonge opleiding. Ik denk dat wij over 5 jaar weer heel ergens anders staan."-

Wij doen onderzoek naar de implementatie van het meervoudige alliantie in het onderwijs. Wat komt hiervan terug in leerjaar 2? Komt het überhaupt in leerjaar 2 terug?

Als je heel gericht kijkt naar waar trainen we dat, zo het alliëren. Dan ga je meteen naar de onderwijslijn, de vaardigheden en methodiek. Wat er daar wordt getraind is eigenlijk heel erg gericht op de methodiek van empowerment. Het krachtgericht werken. Het is niet het idee dat je hier ga je meervoudig alliëren want je hebt meerdere partijen als hulpverlener te maken hebt. Maar, wat we wel meer aan het introduceren zijn is dat studenten heel erg geneigd zijn om heel erg te focussen op het individu en te weinig op die context. Die context van het individu bestaat ook uit die sociale

omgeving. Maar het is pas dit jaar dat we wat meer studenten oog laten hebben voor die sociale omgeving, maar nog steeds wordt het getraind op het individuele gesprekken. En het is altijd maar met 1 persoon. Dat is ontzettend jammer. Bij mij leer je te weinig. Te weinig aanbod wat betreft meervoudig alliëren.

Hoe zie jij het ideale plaatje voor je? Kun je een voorbeeld noemen voor als dat zou terug komen, dan ben ik tevreden.

Ja, als wij wat meer cultuursensitief werken. Zeg maar de sensitiviteit hebben, voelsprieten hebben voor wat er in situaties speelt. En dat we veel meer gaan werken vanuit de... ik weet niet of jullie het kennen, maar de betrekkingspsychologie. Dat gaat ook heel erg over ook alliëren. Bronfenbrenner is daar een hele belangrijke grondlegger van. En hij heeft gezegd; mensen leven in systemen. Dus als er wat meer systeemgerichte inhouden hebben in ons onderwijs, dan ga je vanzelfsprekend ook meervoudig alliëren binnen die vaardighedenlijn. Dus de opleiding moet besluiten, en niet zo zeer de opleiding, maar de mensen die het onderwijs uitvoeren, die moeten veel meer systeemgerichter leren gaan kijken. En het merendeel vindt dat gewoon spannend en denkt; hoe doen we dat nou? Maar het is ook een elkaar vertrouwen erop, dat als je complexiteit brengt, dat je veel beter studenten toerust op die toekomst. Maar dat zijn visieverschillen en dat botst. Maar ik heb een lange adem, en dat gaat wel lukken. Maar niet dit jaar. Ik denk over 2 jaar zijn we zover, dat als we studenten horen. Wat jij zegt Jesse, wat jouw ervaring is. Dat moeten we studenten laten horen. Van goh; ik had daar in het tweede jaar wel op getraind willen worden, of in ieder geval beseffen dat het er wel is. Dat gaat merendeel de docenten over de streep trekken.

Weet jij of meervoudige alliantie meer aan bod komt in andere jaren en denk jij dat als het in leerjaar 1 een klein beetje aan bod komt dat het dan voldoende is? Of hoe zou je dat zien?
Nee, het is niet voldoende. Ik denk ook eigenlijk dat als jij in de eerste jaar zit, daar moeten alle concepten. Wij zijn daar eigenlijk ook al wel.. Meervoudig alliëren is een concept, het is een idee. Daar hebben we ook bewijs voor gevonden. Als je een hulpverlener bent die veel breder kijkt, in plaats van heel erg beperkt, die is dan ook in de therapeutische relatie, heeft die veel meer impact. Het gaat niet alleen maar over patiëntie, het gaat ook over een wat bredere, een holistisch beeld hebben. Dat is iets wat je vanaf jaar 1 moet hebben. Het moet niet 1 lesje zijn, het moet doorlopend een les zijn. Het moet bijna een leerlijn zijn. Waardoor studenten het concept herkennen als ze naar het tweede jaar gaan. Want dan ga je in het tweede jaar door middel van multi dimensionale casuïstiek, dat is mijn bron. Dat zij vervolgens gaan oefenen. Dan wordt het concept op een gegeven moment iets wat je toepast en ga je ondervinden van wat werkt er dan en zou het dan echt impact hebben.
En dan in leerjaar 3 heb je niet alleen maar fictieve casussen, maar ga je ook in de context opereren. Het zal niet onbekend zijn. Sterker nog, je kan weer verdieping in brengen en je kan naar collega's kijken naar hoe zij dat doen. Dus je zal verschillende stijlen zien. En dan heb je in jaar 3 de gelegenheid om je eigen spel erin te betrekken.
Terwijl nu, kom je in leerjaar 3 in je stage. En dan ontdek je dat dat er is. Wow, wacht ff, mijn gesprekken zijn alleen maar rondom meervoudig alliëren. Dan is het iets wat je twee jaren lang had kunnen voeden en het is er pas sinds leerjaar 3, op het moment dat de context ernaar vraagt.
Hoe kan dit??
Dus wat ik zou willen is dat vanaf jaar 1 het hele concept wordt uitgewerkt, en dat je vervolgens nadenkt over het idee in jaar 1. De toepassing in jaar 2, en het ontdekken wat je stijl is als je gaat alliëren in jaar 3. Dus daar moet dan een soort koers zijn. Een soort ambitie. En die is er nu niet.

Bijlage C: Interview Julia Stempel

Datum: 12 oktober 2021

Want merkt u daar iets in? Wat studenten nodig hebben. Merkt u bijvoorbeeld dat ze echt allieren nodig hebben om te leren. Komen er signalen?

Ik weet niet of studenten dat zo beseffen, soms wel soms niet. Maar ik zie dat wel in de praktijk, dat dat zo in belang is. Zeker als je met meerdere hulpverleners samenwerkt, dat je ook weet hoe belangrijk het is om samen te werken. En dan niet alleen maar over de client te hebben, maar ook met de client samen mee aan tafel te zitten. En niet alleen de hele tijd goed joining te doen, en dan na drie kwartier zeggen oke dat doel is dus. Dat zie ik gewoon in de praktijk. En dat zien wij ook in de IAG opleiding, ik weet niet of jullie al met iemand van de IAG opleiding hebben gesproken.

Bijlage D: Interview Iris te Paske

Datum: 11 oktober 2021

10 minuut 30. Zie jij bij de studenten, is daar denk je een draagvlak voor dit onderwerp? Zou je dat voor kunnen stellen? Want je werkt natuurlijk met stages van studenten.

Ja dat denk ik wel….

(Iris noemt een uitgebreid voorbeeld en verteld over een documentaire die ze heeft gezien. Daarbij komt naar voren dat sommige ouders het lastig vinden om een hulpverlener van 20 jaar voor zich te hebben, want die snappen niet altijd alles al even goed.)

Tot slot:

Dat vind ik met alliantie of presentie wel lastig.. Tussen er zijn en er zijn. Of iemand horen of iemand echt horen zeg maar. Dat vind ik met een alliantie ook. Je kan het als concept wel… Iedereen zou denken: ja tuurlijk moet iedereen een alliantie op kunnen bouwen. Maar hoe breng je aan dat je echt snapt wat dat betekent. Een ouder die zorg heeft over zijn kind of moe is, of het gehad heeft weetjewel. Wat dat met je doet met je kind.

Bijlage E: Interview Elise Kroekenstoel

Datum: 28 september 2021

Is het wel belangrijk in de praktijk denkt u? (Eerder in het gesprek hebben wij meervoudige alliantie even kort uitgelegd)

Ja zeker. Ik denk soms het stukje bewustwording, maar ook het stukje.. eigenlijk is het een beetje hetzelfde als met deze casus. Als je daar geen rekening mee houdt, dan blijf je altijd andere de verwachtingen houden. Want wij willen daar komen, en het gezin wil dan hier komen. Dat is met meervoudig alliëren; je moet je er bewust van zijn dat het er is en dat dat een rol kan spelen. Want anders ga je ook langs elkaar heen begeleiden. En dan raak je ook mensen kwijt onderweg, die ook heel belangrijk zijn in een gezin. Een ander gezin is ook; juist de vader die heel goed contact heeft met zoon, die autistisch is.. Dus die willen we er juist bij hebben. Als hij niet echt open staat voor de begeleiding, of om in gesprek te gaan, dan komen we niet heel veel verder.

Bijlage F: Eerste concept ontwerp

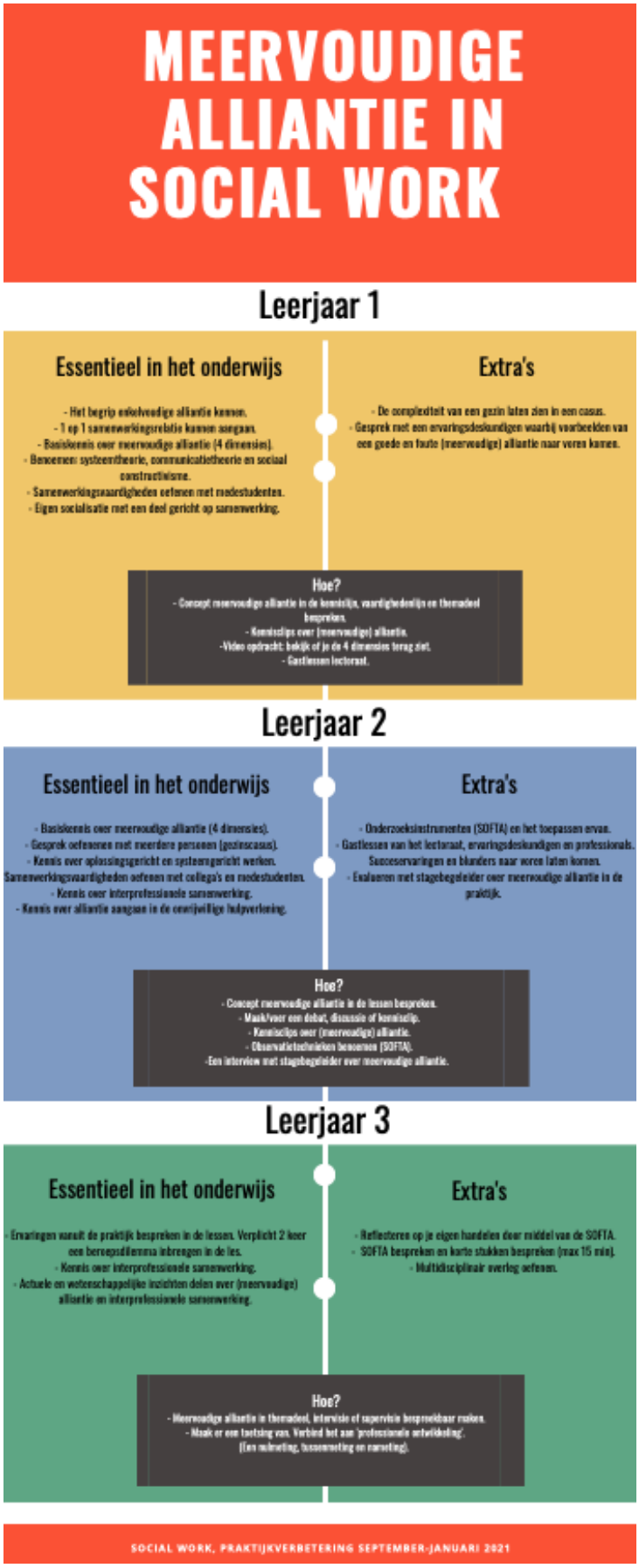

Informeren over meervoudig alliëren

Internetartikelen:

5 aanbevelingen voor een stevige alliantie. Voor cliënt en professional.
Movisie. (2018, 27 maart). *Cliënt en professional: 5 aanbevelingen voor een stevige alliantie.* Geraadpleegd op 7 oktober 2021, van https://www.movisie.nl/artikel/client-professional-5-aanbevelingen-stevige-alliantie

Richtlijnen jeugdhulp over samenwerkingsrelatie aangaan.
Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming. (2021, 21 januari). *Samen met ouders en jeugdige beslissen over passende hulp.* Richtlijnen jeugdhulp. Geraadpleegd op 30 november 2021, van https://richtlijnenjeugdhulp.nl/samen-beslissen-over-passende-hulp/vraagverheldering-en-samenwerkingsrelatie/een-samenwerkingsrelatie-aangaan/

Inleiding op alliantie (blz. 9 &10). Inleiding op werkzame factoren voor hulpverlener en cliënt.
Van Hattum, M., De Greef, M., Van der Rijken, R., Golbach, M., & Scholte, R. (2019). *Werkzame factoren in de jeugdhulpverlening: Alliantie, cliëntfactoren en professionalfactoren.* Geraadpleegd op 10 november 2021, van https://www.han.nl/projecten/2019/kennisupdate-alliantie-en-algemeen-werkzame-factoren/praktikon_han_rapport_hoofdlijnen_30092019_lri.pdf

De ervaring van een moeder over een goede alliantie. Wat moet een hulpverlener wel doen en wat niet.
Kenniscentrum HAN SOCIAAL. (2015, 24 juni). *Werken aan de alliantie: cliëntervaring, interview Toos Colsters* [Video]. Youtube. Geraadpleegd op 15 november 2021, van https://www.youtube.com/watch?v=U0jonSIbAA0

Alliantie beschreven blz. 10-13.
Khoe, L. (2017). *De alliantie tussen hulpverlener en jongeren, hoe vanzelfsprekend zien de jongeren dit eigenlijk?* [Afstudeeropdracht]. Fontys Hogeschool.
https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwiEoYmi8b30AhUsM-wKHfaAAyQQFnoECCAQAQ&url=https%3A%2F%2Fhbo-kennisbank.nl%2Fresolve%2Ffontyshogeschool%2Feyjoijogljkzn2jjmzrizTc3NDFjMjVjYmY1ODBlNzcxNjdkOGY3ZjA5YWExMmY1NTQxMjZiMDJmNDgyMmVlZGNiNjY5MWMiLCAidSI6ICJodHRwczovL3N1cmZzaGFyZWtpdC5ubC9vYmplY3RzdG9yZS8xY2NjZWI5Ny04YjA3LTQ3MmUtYTk2ZC1jNzhjYTJlOTIxNTkifQ%3D%3D&usg=AOvVaw39JX0-2kpAVvcgnuDfsoJO

Studie van lectoraat, conclusie → Goede alliantie = betere hulpverlener. + In deze webpagina vind je de site van het lectoraat.
Lectoraat Werkzame Factoren in de Jeugd- en Opvoedhulp. (z.d.). *Promotie vruchtbare samenwerking professionals en ouders in de jeugdzorg.* HAN. Geraadpleegd op 11 november 2021, van https://www.han.nl/artikelen/2020/12/promotie-vruchtbare-samenwerking-professionals-en-ouders-in-de-jeugdzorg/

Uitleg alliantie blz. 9-12
Uitleg meervoudige alliantie blz. 13-16
Uitleg interprofessionele samenwerking blz. 16-18
Van Hattum, M. (2018). *Samenwerken als uitdaging voor effectieve jeugd- en opvoedhulp.* Geraadpleegd op 10 november 2021, van https://www.han.nl/nieuws/2020/12/han-lector-van-hattum-bepleit-meervoudige-alliantie-in-jeugd-en-opvoedhulp/samenwerken_als_uitdaging_voor_effectieve_jeugd-_en_opvoedhulp_door_marion_van_hattum_web.pdf

Samenwerking cliëntfactoren + integratief werkzame factoren model.
Kuijper, J., Hendriks, M., & Burghard, Y. (z.d.). *Samenwerking in uitvoering.* Geraadpleegd op 3 november 2021, van https://hbo-kennisbank.nl/details/sharekit_han:oai:surfsharekit.nl:f6a840cb-9820-44d0-85e6-f541408de6e7

Artikel over samenwerking met gezin.
Bolt, A., Tacq, E., & Van Bemmel, R. (2014). *Samenwerken met het gezin en hun omgeving.* Geraadpleegd op 30 november 2021, van https://gezincentraal.nl/wp-content/uploads/2016/02/samenwerken-met-gezin-en-netwerk-.pdf

Artikel over meervoudige alliantie en samenwerking
De Greef, M., Van Hattum, M., Scholte, R., & Pijnenburg, H. (2017). *Een goede samenwerkingsrelatie.* Geraadpleegd op 29 november 2021, van https://www.researchgate.net/publication/318182909_Een_goede_samenwerkingsrelatie_Ouder-hulpverlener_alliantie_en_resultaten_van_hulp_aan_jeugdigen_ouders_en_gezinnen/link/5b83a7a14585151fd134ffa9/download

Artikel over de meerwaarde van alliantie.
Heutink, L., Kallen, D., Van Brandenburg, M., Nijssen, M., De Greef, M., & Van Hattum, M. (2014). *Het belang van alliantiefeedback ind e zorg voor jeugd.* Geraadpleegd op 30 november 2021, van https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/s12459-014-0078-8.pdf

Alliantie en cliënt professional blz. 28 (hoofdstuk 6).
Barnhoorn, J., Broeren, S., Distelbrink, M., De Greef, M., Van Grieken, A., Jansen, W., . . . Raat, H. (2013). *Cliënt-, professional-en alliantiefactoren: hun relatie met het effect van zorg voor jeugd.* Geraadpleegd op 1 december 2021, van https://www.zonmw.nl/fileadmin/documenten/Effectief_werken_in_de_jeugdsector/Kennisinventarisatie_client_professional_alliantiefactoren.pdf

Boeken:

Meervoudige jeugd- en gezinshulp blz. 48.
De systeembenadering blz. 104. + De gezinshulpverlener als systeemgerichte hulpverlener blz. 109.
Werken met verschillende samenwerkingsrelaties + basisvaardigheden voor het samenwerken blz. 173 (hoofdstuk 5).
Werken aan verandering in een gezin blz. 275 (hoofdstuk 7).
Werken aan veiligheid in een gezin blz. 431 (hoofdstuk 9).
Bolt, A. (2020). *Het gezin centraal: Handboek voor ambulant hulpverleners* (12e druk). Amsterdam: SWP.

Het deel in dit boek geschreven door Huub Pijnenburg gaat over meervoudige alliantie en het integratief werkzame factoren model (= Model dat laat zien welke factoren van invloed zijn op de hulpverlening).
Pijnenburg, H., Hermanns, J., Van Yperen, T., Hutschemaekers, G., & Van Montfoort, A. (2010). Zorgen dat het werkt: Werkzame factoren in de zorg voor jeugd. Amsterdam: SWP.

Gezinnen met meervoudige en complexe problemen.
Knot-Dickscheit, J. & Knorth, E.J. (2019). *Gezinnen met meervoudige en complexe problemen.* Rotterdam: Lemniscaat.

Video's/Kennisclips:

Kennisclip meervoudige alliantie
HAN_Academie Mens en Maatschappij. (2021, 25 oktober). *Kennisclip Meervoudige Alliantie 2* [Video]. Youtube. Geraadpleegd op 11 november 2021 van
https://www.youtube.com/watch?v=5Dcd4rQSVjg

Kennisclip over belang van samenwerken
Ipse De Bruggen. (2019, 29 april). *Samenweren in een kernteam bij Ipse de Bruggen* [Video]. Youtube. Geraadpleegd op 11 november 2021, van
https://www.youtube.com/watch?v=MfZVcFx9biM

Voorbeeld casus van systeemgesprek. Je kunt hier letten op de 4 dimensies van de SOFTA.
Avv Rijnbergen. (2015, 9 maart). *Systeemgesprek (cliënten met elkaar in gesprek brengen)* (Video). Youtube. Geraadpleegd op 9 november 2021, van https://www.youtube.com/watch?v=qTuOQBoT_gM

Voorbeeld casus systeemgesprek.
Maaike Blanken. (2019, 20 november). *Systeemgesprek nov 2019* (Video). Youtube. Geraadpleegd op 1 december 2021, van https://www.youtube.com/watch?v=z9POsPkk1nM

Cliëntervaring over de alliantie.
Kenniscentrum HAN SOCIAAL. (2015, 24 juni). *Werken aan de alliantie: cliëntervaring Toos Colsters*. Geraadpleegd op 13 december 2021, van https://www.youtube.com/watch?v=U0jonSIbAA0

Onderzoeken:

Het meetinstrument de SOFTA. Hiermee kun je de meervoudige alliantie in een systeem observeren en analyseren. De SOFTA is een pdf-bestand en dit is opgestuurd naar de inhoudscoördinatoren.
Janneke Peelen. Persoonlijke communicatie. (30 november 2021).

Therapeutische alliantie binnen de IAG-opleiding.
Narayan, K. (2019). *De therapeutische alliantie in de startfase van de IAG.* (Masterscriptie). Orthopedagogiek, Amsterdam.
https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwi12vi8s7DzAhXRDOwKHef0AIwQFnoECAoQAQ&url=https%3A%2F%2Fscripties.uba.uva.nl%2Fdownload%3Ffid%3D679248&usg=AOvVaw12drH4D5CxlWowoLMAlwcP

Alliantie in multiprobleemgezinnen.
Hooijer, C. (2018). *Alliantie in multiprobleemgezinnen* (masterscriptie). Pedagogische wetenschappen afdeling ontwikkelings- en opvoedproblemen, Universiteit Amsterdam.
https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwi66vC_wrXzAhVO_KQKHanTB0kQFnoECAIQAQ&url=https%3A%2F%2Fscripties.uba.uva.nl%2Fdownload%3Ffid%3D678763&usg=AOvVaw2zasXDynKvxLJvFANAwa0T

Theorie over meervoudige alliantie in afstudeeronderzoek
Kuijper, J., Hendriks, M. (2016). *Samenwerking in uitvoering* [Onderzoeksrapport]. Hogeschool van Arnhem en Nijmegen
https://hbo-kennisbank.nl/details/sharekit_han:oai:surfsharekit.nl:f6a840cb-9820-44d0-85e6-f541408de6e7

Bijlage G: Het ontwerp

Attenderen op meervoudig alliëren

Meervoudige alliantie

Als er tussen de hulpverlener en meerdere personen binnen het cliëntsysteem een professionele samenwerkingsrelatie ontstaat, dan wordt dit meervoudige alliantie genoemd. Er zijn vier werkzame kernelementen:

- Betrokkenheid in het hulpverleningsproces
- De emotionele verbondenheid
- Veiligheid binnen het therapeutische systeem
- Gezamenlijke doelperceptie

Infographic

Dit document is de infographic. Hierin staat concreet beschreven hoe meervoudige alliantie per leerjaar naar voren kan worden gebracht. Per leerjaar staat kort benoemd hoe dit vorm gegeven zou kunnen worden.
Helemaal onderaan de infographic staan de extra's. Deze extra's zijn niet noodzakelijk in het onderwijs, maar het zou mooi zijn als het aan bod komt.

Digitale boekenkast

Naast de infographic is er ook een digitale boekenkast gemaakt. Hierin staan bronnen, kennisclips, boeken en studies beschreven met informatie over meervoudige alliantie. Deze digitale boekenkast kan gebruikt worden voor inhoudscoördinatoren en docenten die in de les meervoudige alliantie naar voren willen laten komen. De digitale boekenkast is een open document, zodat er toevoegingen kunnen worden gedaan.

MEERVOUDIGE ALLIANTIE IN SOCIAL WORK

Leerjaar 1

- Het begrip enkelvoudige alliantie kennen.
- 1 op 1 samenwerkingsrelatie kunnen aangaan.
- Basiskennis over meervoudige alliantie (4 dimensies).
- Benoemen: systeemtheorie, communicatietheorie en social constructivisme.
- Samenwerkingsvaardigheden oefenen met medestudenten.
- Eigen socialisatie met een deel gericht op samenwerking.

Vorm

- Kennisclips meervoudige alliantie.
- Video opdracht en kijk naar de 4 dimensies.
- Gasties lectoraat.

Leerjaar 2

- Basiskennis over meervoudige alliantie (4 dimensies).
- Gesprek oefenen met meerdere personen (gezinscasus).
- Kennis over oplossingsgericht en systeemgericht werken.
- Samenwerkingsvaardigheden oefenen met collega's/medestudenten.
- Kennis over interprofessionele samenwerking.
- Kennis over alliantie aangaan in de onvrijwillige hulpverlening.

Vorm

- Maak/voer een kennisclip, debat of discussie.
- Interview met stagebegeleider over meervoudige alliantie.
- Casus oefenen tijdens de vaardigheidslijn.

Leerjaar 3

Modules profiloriëntatie en praktijkuitvoering

- Ervaringen vanuit de praktijk bespreken in de lessen. Verplicht 2 keer een beroepsdilemma inbrengen in de les.
- Kennis over interprofessionele samenwerking.
- Actuele en wetenschappelijke inzichten delen over (meervoudige) al. alliantie en interprofessionele samenwerking.

Vorm

- Meervoudige alliantie bespreken tijdens themadeel, intervisie of supervisie.
- Maak er een toetsing van. Verbind dit onderwerp aan 'Professionele ontwikkeling'.

Extra's

Leerjaar 1: - De complexiteit van een gezin laten zien in een casus.
- Gesprek met een ervaringsdeskundige waarbij voorbeelden van een succesvolle en minder succesvolle (meervoudige) alliantie naar voren komen.

Leerjaar 2: - Onderzoeksinstrumenten (SOFTA) leren en toepassen.
- Gastlessen van het lectoraat, ervaringsdeskundigen en professionals. Succeservaringen en blunders naar voren laten komen.
- Evalueren met stagebegeleider over meervoudige alliantie in de praktijk.

Leerjaar 3: - Reflecteren op je eigen handelen door middel van de SOFTA
- SOFTA bespreken en korte stukken bespreken (max 15 min).
- Multidisciplinair overleg oefenen.

ONTSTAAN: SOCIAL WORK, PRAKTIJKVERBETERING SEPTEMBER 2021 - JANUARI 2022

Ditigale boekenkast
MEERVOUDIG ALLIËREN

Een aanvulling op de infographic over meervoudige alliantie in de opleiding Social Work

Internetartikelen:

5 aanbevelingen voor een stevige alliantie. Voor cliënt en professional.
Movisie. (2018, 27 maart). *Cliënt en professional: 5 aanbevelingen voor een stevige alliantie.* Geraadpleegd op 7 oktober 2021, van https://www.movisie.nl/artikel/client-professional-5-aanbevelingen-stevige-alliantie

Richtlijnen jeugdhulp over samenwerkingsrelatie aangaan.
Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming. (2021, 21 januari). *Samen met ouders en jeugdige beslissen over passende hulp.* Richtlijnen jeugdhulp. Geraadpleegd op 30 november 2021, van https://richtlijnenjeugdhulp.nl/samen-beslissen-over-passende-hulp/vraagverheldering-en-samenwerkingsrelatie/een-samenwerkingsrelatie-aangaan/

Inleiding op alliantie (blz. 9 &10). Inleiding op werkzame factoren voor hulpverlener en cliënt.
Van Hattum, M., De Greef, M., Van der Rijken, R., Golbach, M., & Scholte, R. (2019). *Werkzame factoren in de jeugdhulpverlening: Alliantie, cliëntfactoren en professionalfactoren.* Geraadpleegd op 10 november 2021, van https://www.han.nl/projecten/2019/kennisupdate-alliantie-en-algemeen-werkzame-factoren/praktikon_han_rapport_hoofdlijnen_30092019_lri.pdf

De ervaring van een moeder over een goede alliantie. Wat moet een hulpverlener wel doen en wat niet.
Kenniscentrum HAN SOCIAAL. (2015, 24 juni). *Werken aan de alliantie: cliëntervaring, interview Toos Colsters* [Video]. Youtube. Geraadpleegd op 15 november 2021, van https://www.youtube.com/watch?v=U0jonSIbAA0

Alliantie beschreven blz. 10-13.
Khoe, L. (2017). *De alliantie tussen hulpverlener en jongeren, hoe vanzelfsprekend zien de jongeren dit eigenlijk?* [Afstudeeropdracht]. Fontys Hogeschool.
https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwiEoYmi8b30AhUsM-wKHfaAAyQQFnoECCAQAQ&url=https%3A%2F%2Fhbo-kennisbank.nl%2Fresolve%2Ffontyshogeschool%2FeyJoIjogIjkzN2JjMzRiZTc3NDFjMjVjYmY1ODBlNzcxNjdkOGY3ZjA5YWExMmY1NTQxMjZiMDJmNDgyMmVlZGNiNjY5MWMiLCAidSI6ICJodHRwczovL3N1cmZzaGFyZWtpdC5ubC9vYmplY3RzdG9yZS8xY2NjZWI5Ny04YjA3LTQ3MmUtYTk2ZC1jNzhjYTJlOTIxNTkifQ%3D%3D&usg=AOvVaw39JX0-2kpAVvcgnuDfsoJO

Studie van lectoraat, conclusie → Goede alliantie = betere hulpverlener. + In deze webpagina vind je de site van het lectoraat.
Lectoraat Werkzame Factoren in de Jeugd- en Opvoedhulp. (z.d.). *Promotie vruchtbare samenwerking professionals en ouders in de jeugdzorg.* HAN. Geraadpleegd op 11 november 2021, van https://www.han.nl/artikelen/2020/12/promotie-vruchtbare-samenwerking-professionals-en-ouders-in-de-jeugdzorg/

Uitleg alliantie blz. 9-12
Uitleg meervoudige alliantie blz. 13-16
Uitleg interprofessionele samenwerking blz. 16-18
Van Hattum, M. (2018). *Samenwerken als uitdaging voor effectieve jeugd- en opvoedhulp.* Geraadpleegd op 10 november 2021, van https://www.han.nl/nieuws/2020/12/han-lector-van-hattum-bepleit-meervoudige-alliantie-in-jeugd-en-opvoedhulp/samenwerken_als_uitdaging_voor_effectieve_jeugd-_en_opvoedhulp_door_marion_van_hattum_web.pdf

Samenwerking cliëntfactoren + integratief werkzame factoren model.
Kuijper, J., Hendriks, M., & Burghard, Y. (z.d.). *Samenwerking in uitvoering.* Geraadpleegd op 3 november 2021, van https://hbo-kennisbank.nl/details/sharekit_han:oai:surfsharekit.nl:f6a840cb-9820-44d0-85e6-f541408de6e7

Artikel over samenwerking met gezin.
Bolt, A., Taco, E., & Van Bemmel, R. (2014). *Samenwerken met het gezin en hun omgeving.* Geraadpleegd op 30 november 2021, van https://gezincentraal.nl/wp-content/uploads/2016/02/samenwerken-met-gezin-en-netwerk-.pdf

Artikel over meervoudige alliantie en samenwerking
De Greef, M., Van Hattum, M., Scholte, R., & Pijnenburg, H. (2017). *Een goede samenwerkingsrelatie.* Geraadpleegd op 29 november 2021, van https://www.researchgate.net/publication/318182909_Een_goede_samenwerkingsrelatie_Ouder-hulpverlener_alliantie_en_resultaten_van_hulp_aan_jeugdigen_ouders_en_gezinnen/link/5b83a7a14585151fd134ffa9/download

Artikel over de meerwaarde van alliantie.
Heutink, L., Kallen, D., Van Brandenburg, M., Nijssen, M., De Greef, M., & Van Hattum, M. (2014). *Het belang van alliantiefeedback ind e zorg voor jeugd.* Geraadpleegd op 30 november 2021, van https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/s12459-014-0078-8.pdf

Alliantie en cliënt professional blz. 28 (hoofdstuk 6).
Barnhoorn, J., Broeren, S., Distelbrink, M., De Greef, M., Van Grieken, A., Jansen, W., . . . Raat, H. (2013). *Cliënt-, professional-en alliantiefactoren: hun relatie met het effect van zorg voor jeugd.* Geraadpleegd op 1 december 2021, van https://www.zonmw.nl/fileadmin/documenten/Effectief_werken_in_de_jeugdsector/Kennisinventarisatie_client_professional_alliantiefactoren.pdf

Boeken:

Meervoudige jeugd- en gezinshulp blz. 48.
De systeembenadering blz. 104. + De gezinshulpverlener als systeemgerichte hulpverlener blz. 109.
Werken met verschillende samenwerkingsrelaties + basisvaardigheden voor het samenwerken blz. 173 (hoofdstuk 5).
Werken aan verandering in een gezin blz. 275 (hoofdstuk 7).
Werken aan veiligheid in een gezin blz. 431 (hoofdstuk 9).
Bolt, A. (2020). *Het gezin centraal: Handboek voor ambulant hulpverleners* (12e druk). Amsterdam: SWP.

Het deel in dit boek geschreven door Huub Pijnenburg gaat over meervoudige alliantie en het integratief werkzame factoren model (= Model dat laat zien welke factoren van invloed zijn op de hulpverlening).
Pijnenburg, H., Hermanns, J., Van Yperen, T., Hutschemaekers, G., & Van Montfoort, A. (2010). Zorgen dat het werkt: Werkzame factoren in de zorg voor jeugd. Amsterdam: SWP.

Gezinnen met meervoudige en complexe problemen.
Knot-Dickscheit, J. & Knorth, E.J. (2019). *Gezinnen met meervoudige en complexe problemen.* Rotterdam: Lemniscaat.

Video's/Kennisclips:

Kennisclip meervoudige alliantie
HAN Academie Mens en Maatschappij. (2021, 25 oktober). *Kennisclip Meervoudige Alliantie 2* [Video]. Youtube. Geraadpleegd op 11 november 2021, van
https://www.youtube.com/watch?v=5Dcd4rQSVjg

Kennisclip over belang van samenwerken
Ipse De Bruggen. (2019, 29 april). *Samenweren in een kernteam bij Ipse de Bruggen* [Video]. Youtube. Geraadpleegd op 11 november 2021, van
https://www.youtube.com/watch?v=MfZVcFx9biM

Voorbeeld casus van systeemgesprek. Je kunt hier letten op de 4 dimensies van de SOFTA.
Avy Rijnbergen. (2015, 9 maart). *Systeemgesprek (cliënten met elkaar in gesprek brengen)* (Video). Youtube. Geraadpleegd op 9 november 2021, van https://www.youtube.com/watch?v=qTuOQBoT_gM

Voorbeeld casus systeemgesprek.
Maaike Blanken. (2019, 20 november). *Systeemgesprek nov 2019* (Video). Youtube. Geraadpleegd op 1 december 2021, van
https://www.youtube.com/watch?v=z9POsPkk1nM

Cliëntervaring over de alliantie.
Kenniscentrum HAN SOCIAAL. (2015, 24 juni). *Werken aan de alliantie: cliëntervaring Toos Colsters.* Geraadpleegd op 13 december 2021, van https://www.youtube.com/watch?v=U0jonSIbAA0

Onderzoeken:

Het meetinstrument de SOFTA. Hiermee kun je de meervoudige alliantie in een systeem observeren en analyseren. De SOFTA is een pdf-bestand en dit is opgestuurd naar de inhoudscoördinatoren.
Janneke Peelen. Persoonlijke communicatie. (30 november 2021).

Therapeutische alliantie binnen de IAG-opleiding.
Narayan, K. (2019). *De therapeutische alliantie in de startfase van de IAG.* (Masterscriptie). Orthopedagogiek, Amsterdam.
https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwi12vi8s7DzAhXRDOwKHef0AIwQFnoECAoQAQ&url=https%3A%2F%2Fscripties.uba.uva.nl%2Fdownload%3Ffid%3D679248&usg=AOvVaw12drH4D5CxlWowoLMAlwcP

Alliantie in multiprobleemgezinnen.
Hooijer, C. (2018). *Alliantie in multiprobleemgezinnen* (masterscriptie). Pedagogische wetenschappen afdeling ontwikkelings- en opvoedproblemen, Universiteit Amsterdam.
https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwi66vC_wrXzAhVO_KQKHanTB0kQFnoECAIQAQ&url=https%3A%2F%2Fscripties.uba.uva.nl%2Fdownload%3Ffid%3D678763&usg=AOvVaw2zasXDynKvxLJvFANAwa0T

Theorie over meervoudige alliantie in afstudeeronderzoek
Kuijper, J., Hendriks, M. (2016). *Samenwerking in uitvoering* [Onderzoeksrapport]. Hogeschool van Arnhem en Nijmegen
https://hbo-kennisbank.nl/details/sharekit_han:oai:surfsharekit.nl:f6a840cb-9820-44d0-85e6-f541408de6e7